

ALEJDOSZKÓP

ALEIDOSCOPE

*„Nincs más haza, csak az anyanyelv...”
Márai Sándor*

Rafael: Mond Crucifixion

corvina

MOBILE

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK

416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
www.corvinadirectory.ca

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,
short video of your business

Established 1958

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

Conveniently located in Kensington Market. Megrandel.net: 416 491 4631

Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years

facebook.com/TomsPlaceTO

KÁNYÁDI SÁNDOR

A KÖKÖSI HÍDON

Lassított a vonat a kökösi hídon.
Jődögélt mögöttünk szaporán az alkony,
poros köpönyegét félvállra hajtva
föl is kapaszkodott a hátsó kocsira.

Lenn a Feketeügy feketén csillogott,
békességes esti harangszót ringatott.
Szívem köré apró, fényes tüzek gyúltak:
kerestem a parton, kerestem a múltat.

Béhunytam a szemem, hátha úgy meglátnám
Gábor Áron mestert szürke paripáján.
Prázmár felől szörnyű por és füst kavargott,
s dörögtek a hídfőn a székely harangok.

Ne felejtse el megrendelni!

Bobó Bobitája

Gyermeklap - III. évfolyam 3. szám, 2015. március

Anyanyelvünk műhelye - gyermekeink öröme!

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Orbán Viktor ünnepi beszéde 2016. március 15-én	2
Petőfi Sándor: Nemzeti dal (<i>vers</i>)	5
Sándor Petőfi: National Song (<i>poem</i>), trans. by F. Veszely	5
Mátrai Márta ünnepi beszéde...	6
Wass Albert: Emlékezés egy régi márciusra (<i>vers</i>)	7
Wass Albert üzenete március 15-re	8
Kányádi Sándor: Nyergestető (<i>vers</i>)	8
Döbrentei Kornél: Szárnyas gyalogos...	9
Agócs Sándor a Balassi Bálint-émlékkard átvételekor	10
Agócs Sándor: Mindig tétje van (<i>vers</i>)	10
Vihar Judit: Harada Kiyomi laudációja...	11
Harada Kiyomi a Balassi Bálint-émlékkard átvétele után	12
Nora Nemethy: Stand Tall (<i>lyrics</i>)	12
Sík Sándor: Jézus és a kereszt, Judás, Rózsakoszorú (<i>versek</i>)	13
Márton Áron: Húsvét vigasztalása	14
Lakatos Mihály: Ábel, Ábel az iskolában 1. - 2.	15
Varga Gabriella: Bécsből induló dallamok fuvalán...	18
Sajgó Szabolcs: péntek este, milyen is (<i>versek</i>)	23
Szabolcs Sajgó: friday night, how is it (<i>poems</i>)	23
Dancs Rózsa: Beszélgetés Németh Magdával...	24
Némethy Nóra: Holnap (<i>dalszöveg</i>)	26
„Süss fel, Nap, Szent György nap...”	27
Miska János: Naplóírásokról	28
John Miska: My Life	30
Horváth Gábor Miklós: Ünnepek (<i>vers</i>)	31

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year; Foreign: US\$85.00/year

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Munkatársak: Bácsalmási István, Huszár Vivien, Orosz Máttyás,
Varga Gabriella, Veszely Ferenc, +Kaslik Péter

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyvtár
EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

www.kaleidoszkop.ca

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review

A **KALEJDOSZKÓP** szó a **Pallas Nagy Lexikona**
helyesírását követi

ORBÁN VIKTOR ÜNNEPI BESZÉDE

„Üdvez légy születésed napján, magyar szabadság!”

Hölgyeim és Uraim! Honfitársak! Magyarok szerte a nagyvilágban!

Mellén a Szendrey Júlia varrta kokárdával, zsebében versesköttel, fejében a forradalom még borzongató élményével így köszöntötte naplójában Petőfi Sándor március 15-ét. Üdvez légy születésed napján, magyar szabadság!

És ma, 168 év múltán is felszabadult örömmel, készülődő tavaszi derülattal, magas reményekkel és emelt lélekkel ünnepelünk az egész Kárpát-medencében, Beregszásztól Szabadkáig, Rimaszombattól Kézdivásárhelyig. Minden magyar egy szívvel, egy lélekkel és egy akarattal.

Fotó: Frigyesy Ágnes

Az is felvidítja a magyar szíveket, hogy miként a szabadságharc döntő csatáiban, úgy most is itt van velünk egy lengyel légió. Köszöntöm Bem tábornok lelkes utódait, üdvözljük a nagy lengyel nemzet fiait. Miként ezeréves közös történelmünk során mindig, most is mellettetek állunk a küzdelemben, amelyet hazátok szabadságáért és függetlenségéért vívtok. Veletek együtt üzenjük Brüsszelnek: több tiszteletet a lengyeleknek, több tiszteletet Lengyelországnak! Isten hozott benneteket. A lengyel-magyar sorsközösség megnyilatkozása, hogy a másik dicsőséges forradalmunk, az '56-os is éppen a Bem-szobor és a Kossuth tér között született meg. A dicsőséges elődök hatalmas erejével támadt fel, és estére már ki is rántotta csizmájából a szovjetek nagy generalisszimuszát.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Ünneplő Közönség!

A magyar ember olyan fajta, hogy kiáll az igazáért, ha kell. Sőt, harcol is érte, ha muszáj, de nem keresi feleslegesen a bajt. Tudja, gyakran többre juthat béketűréssel, mint kardrántással. Ezért a mi fajtánk ritkán adja forradalomra a fejét. 170 év alatt mindössze kétszer léptünk erre az útra. Amikor mégis ráléptünk, nyomós okunk volt rá, úgy éreztük, nem bírjuk tovább, szétreped a tüdönk, ha nem jutunk végre szabad lélegzethez. Belevágtunk, s ha már forradalmat csináltunk, hát megadtuk a módját. Európa újkori történelme mindkét magyar forradalmat megőrizte a világdicsőség emlékei között: két csillagvillanást, két nemzeti, magyar célokért és magyar érdekből kirobbant népfelkelést, 1848-at és 1956-ot. Dicsőség a hősöknek, tisztelet a bátraknak! A történetírók feljegyezték az 1918-19-es forradalmat is, de azt nem a dicsőség lapjain őrzik, mi több: nemcsak más oldalakon tartják nyilván, hanem egy másik kötetben is. A '18-19-es forradalmat a magyargyűlölő, idegen érdekből és célokért kirobbantott, bolsevik felforgatásokról szóló lexikonban találhatjuk meg, a „szellemi és a politikai elfajzás riasztó példái” címszava alatt. Igen, nekünk, magyaroknak két forradalmi hagyományunk van. Az egyik 1848-tól '56-on keresztül, a rendszerváltáson át az Alaptörvényig és a mai alkotmányos rendig vezet. A másik hagyomány vérvonala a jakobinus európai elődöktől 1919-en át a II. világháború utáni kommunizmusba, a magyarországi szovjetvilágba fut. A mai magyar életet a '48-as és '56-os forradalom szellemi örökösei és leszármazottai rendezték be. E forradalmi hagyomány szívverése mozgatja és irányítja ma is a nemzet politikai, gazdasági és szellemi életét: törvény előtti egyenlőség, felelős minisztérium, nemzeti bank, közös teherviselés, az emberi méltóság tisztelete, nemzetegyesítés. Ma is a '48-as és az '56-os eszmék pulzusa pumpálja a nemzetbe az életerőt, tartja mozgásban a magyarok szellemi és lelki vérkeringését. Adjunk hálát, hogy ez így lehet, adjunk hálát, hogy végül erre az ösvényre vezetett bennünket a Történelem Ura. Soli Deo gloria!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az ünnep emelkedettsége sem feledteti el velünk, hogy a '19-es hagyomány is velünk él még, bár szerencsére inkább csak pislákol. Ha néha hangoskodik is, de gazdaállat híján meg vannak számlálva a napjai. Ha nem érkezik újabb nagy szellemi és politikai infúziós segélyszállítmány külföldről, akkor a levelek és az ágak után a gyökerek is elszáradnak az internacionalizmus befogadására alkalmatlan magyar anyaföldben. S ez jól van így.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Jóézésű, gyermekeit nevelő, életpályáját munkával építő ember nem szokott felcsapni forradalmárnak, jó gondolkodású, saját lábán álló, magaura ember tudja, hogy a fölfordulásból, az élet szokott rendjének hirtelen megbillenéséből ritkán sülnek ki jó dolgok, jóakarató, derűs és békésen gyarapodó életre vágyó ember tudja, hogy aki egyszerre akar két lépést megtenni, annak összegabalyodnak a lábai, s nem előrejut, hanem orra bukik. És mégis, ezek a jóézésű, jó gondolkodású és jóakarató emberek, ezek a derék pesti polgárok első szóra váltak forradalmaink híveivé, ott meneteltek az első sorokban, karnyújtásnyira az

egyetemi fiatalság mögött, ők adták a forradalmak és a szabadságharcok derékhadát, és a magyarok becsületéért is az ő vérükkel fizettünk a végén. Minden forradalom olyan, mint azok, akik csinálják. A március 15-ei forradalom Rendre Felügyelő Bizottmányában Petőfi és Vasvári szoborszerű alakjainak árnyékában ott áll Gyurkovics Máté szücs és Molnár György gombkötő mester is. A mi forradalmainkat tisztos polgárok, katonatisztek, jogászok, írók, orvosok, mérnökök, becsületes iparosok, földművesek és nemzeti érzelmű munkások vezették, a nemzet legszebb vonásait mutató magyarok, a haza színe-java. A magyar forradalmárok nem hagymázás ideológiák, nem holdkóros utópiák és végképp nem a kéretlen világboldogítás zavart elméjű lovagjai, Pesten nyomát sem találjuk a botcsinálta filozófusok délibábos látomásainak vagy kudarcot vallott értelmiségiek vérgőzbe fojtott kielégületlenségének. 1848 forradalmárai nem akartak az abszolutista önkény elbontott köveiből templomot építeni egy újabb zsarnokságnak, ezért a magyar forradalom dalait nem a guillotine acélpengéjére és nem az akasztófa-kötél húrjára írták, a mi dalainkat nem a lincselő és hóhérrá lelkesült tömeg éneklé, a pesti forradalom nem a káosz, nem a bosszú és nem a vérfürdő költeménye. Az 1848-as forradalom történelmünk komoly és méltóságteljes pillanata, amikor ismét fölfakadtak a dicső magyar nemzet sebei. Alkotmányos gyökerzetből sarjadt, a nemzettől elvett és eltagadott jogok meg- és visszaadását követelte, lelkesítő, de józan, mámoros, de célszerű, dicsőséges, de mértéktartó, velejéig magyar.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„Hát ti mit csináltok?” – ezt kérde Arany Jánoshoz írt utolsó levelében eleste előtt három héttel Petőfi Sándor. Mi úgy értjük, kérde tőlünk is, kései unokáktól. Hát ti mit csináltok? Hogyan sáfarkodtok az örökséggel? Méltó-e még a magyar régi nagy híréhez? Ismertek-e még a régi magyarok törvényét, hogy amit tesztek, nemcsak a hasznosság mércéjével kell megmérnetek, hanem a mindenség mérőszalagjával is, mert tetteiteknek nemcsak itt, de az örökkévalóságban is meg kell állniuk.

Tisztelt Ünneplők!

Az örökség megvolna, él magyar, áll Buda még, vagyunk, akik voltunk, s leszünk, akik vagyunk. Hírünk messzire száll, az eszes emberek és az értelmes népek becsülik a magyart. Tartjuk az ősi törvényt, tetteinket a mindenséggel is mérjük, s arra tanítjuk gyermekeinket, hogy látóhatáruk az örökkévalóság legyen. Hogy sikerrel járunk-e, végül felépül-e a szabad, független, méltó és világszerte megbecsült haza, amit a '48-asok a magasba emeltek, s amelyre feltették az életüket – még nem tudhatjuk. Azt azonban tudjuk, hogy ma az európai csillagzat ingatag, ezért próbatételek várnak ránk. A kor, amiben élünk, huszárszabályként szegezi mellkasunknak újra a kérdést: rabok legyünk vagy szabadok? A magyarok sorsa úgy összefonódott Európa népeivel, úgy belenőtt a közös unióba, hogy ma egyetlen nép, a magyar sem lehet szabad, ha Európa nem az, és Európa ma olyan hervatag, erőtlén és bágyadt, mint a virág, amelyen titkos féreg foga rág. Ma, 168 évvel az európai népek nagy szabadságharcai után a mi közös otthonunk, Európa nem szabad.

Tisztelt Ünneplők!

Európa nem szabad, mert a szabadság az igazság kimondásával kezdődik. Ma Európában tilos kimondani az igazságot. Fonják akár selyemből is, a szájkosár az szájkosár marad. Tilos kimondani, hogy ma nem menekültek érkeznek, hanem népvándorlás fenyegeti Európát. Tilos kimondani, hogy tízmilliók tömegek állnak készenlétben, hogy meginduljanak felénk. Tilos kimondani, hogy a bevándorlás bűnözést és terrort hoz az országainkba. Tilos kimondani, hogy a más civilizációkból érkezők tömegei veszélyt jelentenek az életformánkra, a kultúránkra, a szokásainkra és a keresztény hagyományainkra. Tilos kimondani, hogy a korábban érkezettek beilleszkedés helyett már saját, külön bejáratú világot építettek maguknak, saját törvényekkel és saját eszményekkel, amelyek szétfeszítik az évezredes európai kereteket. Tilos kimondani, hogy ez nem véletlen és nem szándékolatlan következmények láncolata, hanem kitervelt és irányított akció, ránk irányított embertömeg. Tilos kimondani, hogy Brüsszelben ma azon mesterkednek, hogy minél gyorsabban ideszállítsák és betelepítsék közénk az idegeneket. Tilos kimondani, hogy a betelepítés célja, hogy átrajzolják Európa vallási és kulturális mintázatát, átépítsék etnikai talapzatát, felszámolva ezzel az internacionálé utolsó akadályát jelentő nemzetállamokat. Tilos kimondani, hogy Brüsszel ma lopakodva nyeli el nemzeti szuverenitásunk újabb és újabb szeleteit, hogy Brüsszelben ma sokan egy Európai Egyesült Államok tervén dolgoznak, amelyre soha senki nem adott felhatalmazást.

Tisztelt Hölgyek és Urak!

A szabadság mai ellenfeleit más fából faragták, mint a régi uralkodókat vagy a szovjetrendszer gazdáit, másfajta eszközökkel kényszeríteneek behódolásra. Ma nem börtönöznek be, nem szállítanak légerekbe, nem foglalják el tankokkal a szabadságukhoz hű országokat. Ma a világsajtó torkolattüzei, a megbélyegzés, a fenyegetés és a zsarolás is elegendő, vagy inkább elegendő volt – eddig. Európa népei most felébredtek, rendezik soraikat, és hamarosan lábra kapnak, az igazság elfojtására épülő Európa gerendái mindenhol recsegnek és ropognak, Európa népei most talán megértették, a jövőjük forog kockán. Nemcsak a jólét, a kényelmes élet, nemcsak a munkahely, de már a biztonságunk és életünk békés rendje is veszélybe került. Európa jólétben szunyókáló népei végre megértették, hogy végveszély fenyegeti az életelveket, amelyekre Európát építettük. Európa keresztény, szabad és független nemzetek együttélése, férfi és nő egyenjogúsága, fair verseny és szolidaritás, büszkeség és alázat, igazság és irgalom. Ez a veszély most nem úgy támad ránk, mint a háborúk és a természeti csapások szoktak, amelyek egyik

percről a másakra kirántják a lábunk alól a talajt. A népvándorlás lassú víz, amely kitartó sodrással mossa el a partot. Humanitárius ügynek adja ki magát, de valódi természete a térfoglalás, s ami térfoglalás nekik, az térvész nekünk. Javíthatatlan emberjogi harcok falkái éreznek leküzdhetetlen vágyat, hogy kioktassanak és megvádoljanak bennünket. Állítólag kirekesztők és ellenségesek vagyunk, pedig az igazság az, hogy nemzetünk történelme a befogadások és a kultúrák összekapcsolódásának története is. Aki új családtagként, szövetségesként vagy életéért futó jövevényként bekéredzkedett, azt beengedtük, és nálunk új hazát talált magának. Aki azzal a céllal érkezett, hogy átalakítsa az országunkat, a maga képére formálja a mi nemzetünket, aki erőszakkal és akarattal ellenére jött, az mindig ellenállásba ütközött.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Először csak néhány százzal, egy-két ezer betelepítettről van szó, de ma egyetlen felelős európai vezető se meri letenni a nagyesküt, hogy az egy-két ezer nem szaporodik-e fel végül tíz- és százazrekre. Ha a népvándorlást meg akarjuk állítani, először Brüsszelt kell megfékeznünk. Európa jövőjét ma nem azok veszélyeztetik első helyen, akik ide akarnak jönni, hanem a nemzetköziség brüsszeli megszállottjai. Nem hagyhatjuk, hogy Brüsszel a törvények fölé helyezze magát. Nem fogjuk hagyni, hogy ránk erőltesse kozmopolita bevándorláspolitikájának keserű gyümölcseit, nem fogunk bűnözést, terrorizmust, homofóbiát és zsinagógákat gyűjtogató antiszemitizmust importálni Magyarországra, nem lesznek törvényen kívüli városnegyedek, nem lesznek zavargások, bevándorlórendülések, és nem fognak bandák vadászni asszonyainkra és lányainkra. Nem fogjuk engedni, hogy mások mondják meg nekünk, kit engedjük be a házukba és a hazánkba, kivel élünk együtt, kivel osszuk meg az országunkat. Tudjuk, hogy megy ez. Először megengedjük, hogy megmondják, kit kell befogadnunk, aztán arra kényszerítenek, hogy idegeneket szolgáljunk a saját hazánkban, végül oda jutunk, hogy kiadják az utunkat a saját országunkból. Ezért a kényszerbetelepítést elutasítjuk, és nem fogunk engedni se zsarolásnak, se fenyegetésnek. Eljött az idő, hogy megkongassuk a vészharangot. Eljött az idő, hogy szembeforduljunk, és ellenálljunk. Eljött az idő, hogy szövetségeket gyűjtsünk. Eljött az idő, hogy felemeljük a büszke nemzetek zászlaját. Eljött az idő, hogy megakadályozzuk Európa tönkretételét, és megmentjük Európa jövőjét. Ezért pártállásra való tekintet nélkül egységbe hívjuk Magyarország minden polgárát, és egységbe hívunk minden európai nemzetet. Európa vezetői és polgárai nem élhetnek többé két külön világban, Európa egységét helyre kell állítanunk, Európa népei nem lehetnek egyen-egyenként szabadok, ha együtt nem vagyunk azok. Ha összefogunk, sikerül, ha széthúzunk, elbukunk. Együtt erő vagyunk, szerteszét gyöngeség. Vagy együtt, vagy sehogy – ma ez a törvény.

Ünneplő Magyarok!

A sors könyvében 1848-ban az volt megírva, hogy a Habsburg Birodalom ellen nincs mit tenni, s ha akkor belenyugszunk, be is teljesedett volna rajtunk a végzet, és a német tenger elnyelte volna a magyarokat. A sors könyvében 1956-ban az volt megírva, hogy megszállt és szovjetizált ország maradunk, míg az utolsó magyarból is ki nem vész a haza szeretete. S ha akkor belenyugszunk, be is teljesedett volna rajtunk a végzet, és a szovjet tenger elnyelte volna a magyarokat. A sors könyvében ma az van megírva, hogy a rejtőzködő és arctalan világerők megszüntetnek mindent, ami sajátos, ami különálló, ami ősi, és ami nemzeti. Összevegyítenek kultúrákat, vallásokat és embertömegeket, míg végül a mi sokszínű és büszke Európánk vérszegény és engedelmes nem lesz. S ha mi ebbe belenyugszunk, be is teljesedik rajtunk a végzet, s elnyel bennünket az Európai Egyesült Államok hatalmas bendője. Az a feladat vár ránk, magyarokra, a közép-európai nemzetekre és a józan eszét még el nem vesztett, többi európai népre, hogy legyőzzük, átírjuk és megváltoztassuk a nekünk szánt sorsot. Mi, magyarok és lengyelek tudjuk, hogy kell ezt csinálni. Nekünk megtanították, hogy az ember csak akkor néz szembe a veszéllyel, ha elég bátor. Ezért elő kell kotorni a felejtés hordaléka alól a bátorság ősi erényét. Legelőször is lélekben kell elszánnunk magunkat, érthetően, hangosan, hetedhét határon is túlfutó hangerővel kell válaszolnunk a legelső, a legfontosabb és a sorsunkat eldöntő kérdésre. Ezen áll vagy bukik Európa jövője. Rabok legyünk vagy szabadok? Ez a kérdés, válasszatok!

Hajrá, Magyarország, hajrá, magyarok!

Budapest, Nemzeti Múzeumkert, 2016. március 15.

PETŐFI SÁNDOR

NEMZETI DAL

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! –
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek-haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis láncot hordtunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

(Pest, 1848. március 13.)

SÁNDOR PETŐFI

NATIONAL SONG

Up on your feet! The country calls!
Now or never - the time has come!
To be free men or prisoners?
'Tis the question - give your answers!
To the God of the Magyars we
Truly swear,
Truly swear, that we shall not live enslaved.
No,
Not ever!

Up to now we lived in fetters,
Blaspheming our great ancestors:
Those who lived and died as free men -
Cannot rest in an enslaved land.
To the God of the Magyars we
Truly swear,
Truly swear, that we shall not live enslaved. No,
Not ever!

Vagrant blackguard the sordid knave
Who dares not die when we must dare,
To whom means more his worthless end
Than the honor of his homeland.
To the God of the Magyars we
Truly swear,
Truly swear, that we shall not live enslaved. No,
Not ever!

Unlike chains, swords shine more brightly,
It is swords that make arms mighty --
Yet we carried chains all over?
Out with you, our ancient saber!
To the God of the Magyars we
Truly swear,
Truly swear, that we shall not live enslaved. No,
Not ever!

Our name will be noble once more,
Worthy of our past, our great lore.
Centuries besmirched our good name -
Time to cleanse us of their deep shame!
To the God of the Magyars we
Truly swear,
Truly swear, that we shall not live enslaved. No,
Not ever!

Over revered burial hills
Grandchildren will fall on their knees
And, citing our names in prayer,
They will bless us all forever.
To the God of the Magyars we
Truly swear,
Truly swear, that we shall not live enslaved. No,
Not ever!

MÁTRAI MÁRTA, A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS HÁZNAGYÁNAK ÜNNEPI BESZÉDE

VANCOUVER, 2016. MÁRCIUS 13.

Tisztelt Emlékezők! Kedves magyar Barátaim!

Fotó: Lelkes Ilonka

Nagy szeretettel köszöntöm Önöket a magyar nemzet legnagyobb ünnepén, az 1848-as forradalom és szabadságharc 168. évfordulóján. Itt

Kanadában még zord, téli idők járnak, de odahaza már újra éled a természet, megjelennek az első virágok, ami szép szavunkkal a kikelet közeledtét jelzi.

Örömmel jöttem Önök közé, és különösen

felemelő így március idusán közösen ünnepelni az 1848-as forradalom és szabadságharc évfordulóját.

Magammal hoztam Magyarországot, a Magyar Országgyűlés és személyesen Kövér László házelnök úr üdvözlését mindazoknak a magyaroknak és a velük együtt ünneplő kanadaiaknak, akiket még valamilyen szál, érzelmi pillanat, érdeklődés vagy kapcsolat hozzáköt ahhoz az európai országhoz, ott a Kárpátok ölén. Jó ide eljönni, akár több ezer kilométert is repülve, hogy együtt ünnepelhessünk felemelő történelmi eseményeket. Úgy van az, hogy valami láthatatlan erő azt kívánja, hogy ilyen ünnepi alkalmakkor egymás szemébe nézzünk, mi otthon maradt és a távolra került magyarok.

Ez a kivételes alkalom a magyarok nemzeti ünnepe, egy polgári forradalom és egy elbukott szabadságharc máig ható emléke, amely minden tavaszon újra éled, - megmutatni a magyar sorsot, és feladatot szabni a következő nemzedékeknek. A természet törvénye, hogy minden tavaszon megújítja önmagát. Az embereknek törvénye pedig, hogy ne felejtjük el azokat a kivételes társainkat és sorsfordító történéseket, amelyek emberként és nemzetként ilyenné formálták. Minden magyar ember, aki átélte a márciusi tavasz ünnepét, benne a forradalom és szabadságharc emlékezetét, annak ez kitörölhetetlenül ott marad a lelke mélyén. Minden újabb ünnep egy keveset hozzátesz ehhez az emlékezethez. Az ilyen ünnepi tavaszon előkerül a nemzeti színű csokor, a kokárda, visszaidéződnek régi arcok, képek, hősök, emlékek, és a múlt is jelenvalóvá válik. Akármilyen tesz is az embert szerte a világban, amíg ezek a jelképek megidéznek benne a múltat, addig ő is marad kitörölhetetlenül a magyar sorsközösség része. Talán ezért vagyunk most mi is itt, mert valahol már átéljük a magyar

szabadságharc ünnepét, az összetartozás érzését, és kerülhet bárhová is az ember, már mindig ott lesz ez a kötés, a valahová tartozás. Önöknek nem is kellene kiemelni, de szükségét érzem megemlíteni, hogy a magyarok olyan közegben élnek, ahol a szabadságról, a nemzeti érzésről, a függetlenségről egyformán gazdag tapasztalataik vannak. Amikor itt megemlékezünk az 1848-as márciusi forradalomról és az ezt követő szabadságharcról, akkor magyar barátaink pontosan értik, hogy mi is az a szabadságharc, mi is a szabadság elvesztése, egy nép megszállása és más szokások rájuk kényszerítése. Egyszóval, mindannyian jól értjük, hogy miért ünnepli Magyarország olyan kitartóan a szabadság-küzdelmeit, és megértik, hogy miért olyan drága egy kis népnek az önálló döntés joga. Az ember olykor elgondolkodik azon, különösen ebben a multikulturális világban, hogy milyen a személyes viszonya hazájához, avagy arra a kérdésre keresi a lelkiismerete szerint a választ: Hol is van az ő hazája? Valójában hol is van a haza?

Azt hiszem, a haza ott van a szívünkben. Akkor van ott, amikor régi emlékekből visszhangzik egy dal, amikor meghalljuk álmainkban, amikor megpillantjuk a nemzeti színeket és kissé megremeg az ember, amikor valaki messze távolban is őrzi az otthonról hozott könyveket, a fényképeket, a régi filmeket. A haza olyan, mint egy nagy közös emlékezet, ahol mindezek a képek, a történelmi múlt és jövő reménysége egy nagy érzésben öltönek testet. Ahogy nem lehet ezt a közvetlen múltat elfeledni, úgy nem lehet a távoli történelmet sem kitörölni emlékezetünkéből, mert ez a mi földi azonosságunk. Sok más igazság között érvényes az a mondat, hogy a haza ott van, ahol az anyanyelvet is használják. Bolyonghat bárhol az ember a világban, de ahol letelepszik, oda gyakran egy kicsi magyar tájat visz magával. Felrakja a falra a képi emlékeit, talán kitűz egy zászlót a romló emlékezetet figyelmeztetni, keresi a magyar ízeiket, ha már maga nem tudja elkészíteni, emlékszik még a bejgli és a töltött káposzta ízére, azokra a tiltott vagy lopakodva ünneplélt március 15-kékre. A haza ott is van, ahol mi vagyunk, és addig van ott, míg ezek az emlékek léteznek.

Mi Magyarországon is büszkéek vagyunk arra, hogy a magyar emberek választott hazájuknak alkotó, értékes polgárai, hogy aktívan hozzájárulnak Kanada gyarodásához, kulturális életéhez. Azt hiszem, nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a Kanadában otthonra lelt magyarok nem gondokat hoztak új, választott hazájuknak, hanem az ország igyekvő, hasznos tagjaivá váltak, ez volt a szándék is, hisz aki nem így érkezett, azt még egy ilyen befogadó ország is kivetette magából.

Az emberi testben több páros szerv található, szívünk azonban csak egy van, csak egyedül működik, benne kell megférnie a magyar örökségnek és a választott ország iránti tiszteletnek. mi azt szeretnénk, ha egy keveset, egy rejtőzködésnyi időre a magyarság mindig maradna azokban a szívekben, akiknek valaha közük volt a tágabb értelemben vett magyar tájhoz, ahhoz a közösséghez, ahol magyar em-

berek élnek.

Magyarországról azt az üzenetet hoztam, hogy az ország megáll a lábán, megvédi polgárait az indokolatlan támadásoktól, őrzi értékrendjét és hagyományait. Az igaz, hogy a talpra állás sok nehézséggel járt, sok értetlenség és kételkedés kísérte a magyar út állomásait, de nagyon mélyről indultunk, egy kifosztott, hitevesztett nemzeti közösséget kellett újra talpra állítani. Mi magyarok tudjuk, hogy ez szint minden évszázadban az osztályrészünk. Magyarország háborúk, válságok, forradalmak és megszállások nyomán számtalan újrakezdésre kényszerült, és a magyar emberek józanságát mutatja, hogy mindig megtalálták azokat a társaikat, azokat a közösségeket, akik újra felemelték a szabadságharc, a nemzeti önvédelem zászlaját, helyre zökkenették az időt, újra esélyt adtak a felemelkedésre.

Ma a magyar politikai élet zajos, ám szilárd. Ma Magyarországon mindenki biztonságban élhet, nem engedünk sem az erőszak, sem a kirekesztés, sem az antiszemitizmus kísértetének. Az ország városaiban szabadon és biztonságban lehet járni. Éjszaka is! És nincsenek veszélyben a nők és gyermekek a köztereken, a hozzánk látogató vendégek, legyenek azok bármely hit, ország képviselői vagy vallás követői.

Higgyék el nekem hogy egy olyan sokféle érdekek keresztezett térségben, mint az egykori közös hazánk, ez nem csekély teljesítmény.

A kanadai magyar közösség fontosságát és súlyát jelzi, hogy a Magyar Országgyűlés vagy a Kormány mindig magas szinten képviselteti magát a kiemelkedő nemzeti ünnepeken. Az Országgyűlés háznagyaként azt tudom ígérni, hogy a Magyar Országgyűlés nem veszi le féltő tekintetét a hazájuktól távol kerülő magyarokról, és segíteni fogja közösségeiket, amíg ők is fontosnak tartják megőrizni nyelvüket, múltjukat, szokásaikat, és mindet megtesznek ezért. Kanadának köszönettel tartozunk a befogadásért, de tudjuk azt is, hogy az ország gyarapodott az ideérkező magyarok kultúrája, munkája, tudása által. Ez az igyekezet egyben a leghasznosabb segítője a magyar-magyar és kanadai-magyar kapcsolatok további erősítésének. Az itteni magyarok belülről megismerik a kanadaiak hagyományait, szokásait, szembesülnek gondjaikkal, így közvetíteni tudnak a két ország, a két nép között, a kölcsönös, jobb megértés érdekében.

Ma úgy látom, hogy a kanadai –magyar kapcsolatok problémáktól mentesek, s ez minden alapot megad ahhoz, hogy a jövőben is sikeresen tudjunk együttműködni nemzetközi kapcsolatokban és az észak-atlanti szervezetben, valamint a kölcsönösen előnyös kapcsolatok építésében. A magyar állam elkötelezettsége a nemzet határon túli egységtörekvése terén biztosítéka annak, hogy a következő években a kanadai magyar egyesületek változatlan támogatással működhetnek tovább, illetve a következő években is méltóképpen tudunk majd megemlékezni az 1848-as forradalom és szabadságharc hőseiről.

WASS ALBERT

EMLEKEZÉS EGY RÉGI MÁRCIUSRA

Az erdőszélen hóvirág fehérlett.
 Sarjadó gyepen az iskola
 glédában állt, mint még soha
 Valaki a Talpra Magyarat szavalta.
 Aztán a tanító beszélt a szabadságról.
 Hallgatta a sok parasztyerek,
 oldalt a jegyző, meg a pap
 s tisztes, komoly, ősz emberek.
 A harangozó tartotta a zászlót,
 vén bajszos arcán zord egykedvűséggel.
 S a tanító lelkesen magyarázta,
 hogy mi is történt
 ezelőtt sok, nagyon sok évvel.
 Hősökről beszélt és csatákról
 s arról, hogy miként folyt a vér,
 amikor annyi ember meghalt valamiért.
 A többiek hallgatták némán.
 Hitték is, nem is, a mesét.
 Öreg volt már a múlt. Setét
 s bizonytalan ködök takarták.
 S egyszerre csak egy kisgyerek
 hangosan megszólalt hátul:
 „Édesanyám! Mi a szabadság?”
 A tanítóban elakadt a szó.
 Odanéztek mindannyian.

Az asszony pedig felsóhajtott és azt felelte:
 “Amikor hazajönnek a katonák, fiam.”
 Ó, hóvirágos régi Március...!
 Azóta mennyi vér ömlött megint,
 s részeg torokkal hányszor ordították
 közénk a véres jelszót, hogy “szabadság!”
 Voltunk azóta hősök, mi magunk is.
 Hősök, pribékek, árulók, gazok,
 honmentők és hazátlanok,
 voltunk minden, amit csak akartak
 a habzó szájú álapostolok.
 Négyszer szabadítottak föl azóta
 propagandás vad próféciával
 és mind a négyszer más zászló alatt!
 És mind a négyszer esküdtek reá,
 hogy most lettem szabad!
 Hát ez a szabadság, emberek?
 Szónokló, híres emberek!
 Élők s holtak mind ezt akarták...?
 S mi lesz, ha majd egy szép napon
 megkérdezi egy kisgyerek:
 „Édesapám, mi a szabadság...?”
 Ó, hóvirágos régi Március...
 Talán sóhajtunk egyet mi is akkor
 és csak annyit mondunk csöndesen: fiam,
 szabadság az, ha majd
 hazatérhetünk mindannyian.

WASS ALBERT ÜZENETE MÁRCIUS 15-RE

Fiatal véreim, határokon innen és túl, idegen föld elhagyatottságában, az otthoni kényszerűségek sivárságában, rabságban, elnyomatásban, ahol csak vagytok: hozzátok szólok. Súlyos idők nyomása nehezedik lelkemre s mondani-valómat hosszú esztendőik gondja s tudása érlelte. Ti vagytok a nemzet jövője. Veletek él vagy pusztul a magyar. Amit ehhez az egyszerű történelmi tényhez hozzáfűzni kívánok, azt fogadjátok szeretettel, mint ahogy szeretettel csordul a szívemből. Éltrevalók vagytok. Éltrevalóbbak, mint mi voltunk a ti korotokban. Okosabbak is vagytok, óvatosabbak és mérsékletesebbek. Megértőbbek egymással és idegenajkú embertársaitokkal szemben. Az élet tanított meg erre. Látókörötök szélesebbre tágult a történelem viharverése folytán. Minden lehetőségek megvan ahhoz, hogy egy okosabb, emberibb és talán szebb világot építsetek föl magatok köré, mint amilyen a mienk volt. Adja az Úristen, hogy így legyen. Mindaz azonban azon múlik, hogy megtudjátok-e őrizni és hajlandók vagytok-e vállalni azt a magyar lelki és szellemi örökséget, amit mi vért izzadva átmentettünk valahogy a különböző „izmusok” özönvizén a ti számotokra, hogy ne legyetek lelki koldusok egy özönvíz-utáni új világban. Ez az örökség a tietek egyedül és senki másé nem lehet ezen a földön. Ha ti eldobjátok magatoktól, örökre elvesz. És nem csak önmagatokat fosztjátok meg valamitől, ami pótolhatatlan, de nélküle szegényebb lesz az emberiség is. Nekünk magyaroknak az Úristen különösen gazdag és színes nemzeti örökséget adott. Az egész világon egyedül ez a mienk. Senki nem veheti el tőlünk, mint ahogy mi sem vehetjük át senkitől azt, ami nem illet meg minket. Hiába beszélünk angolul, franciául, spanyolul, németül, attól még nem leszünk sem angolok, sem franciák, sem spanyolok, sem németek. Az ő örökségük nem a mienk s ha majmolni próbálnánk őket, könnyökkel betörni közéjük, mindössze a magunk egyéniségét, a magunk örökségét veszíthetjük el, az övéket soha sem vehetjük át. Gyökértelen idegenek leszünk az emberi világban s lelkileg elpusztulunk benne, mint a gyökerét vesztett fa. Véreim, fiatal magyarok, jól-rosszul, de valahogy átmentettük számotokra azt a nemzeti örökséget, ami Isten rendelése folytán a tietek. Átmentettük azt földrengésen, világégésen, nemzetpusztító, lélekgyilkoló nemzetköziség mesterséges tanainak szennyes özönvizén keresztül. Ha egyebet nem tudtunk értetek tenni, de ezt megtettük s becsülettel örökösünk fölötté, ameddig élünk. De a többi már a ti dolgotok és a ti felelősségetek. Egyet ne feledjetek el: amíg magyarok vagytok s az ősi kultúr-örökség erkölcsi alapján álltok, addig Isten által kijelölt helyetek és szerepetek van a világban. De ha eldobjátok magatoktól ezt az örökséget, ha magyarságotokból kivetkőztök, akkor senkik se lesztek, csupán egy halom szemét, amit ide-oda sodor a szél, míg végül is elmerültek a semmiben.

Wass Albert ki nem adott kéziratának e részletét az erdély.ma hírportál tette közzé, onnan vettük át

KÁNYÁDI SÁNDOR

NYERGESTETŐ

Csikországban, hol az erdők zöldebbek talán, mint másol, ahol ezüst hangú rigók énekelnek a nagy fákon, s hol a fenyők olyan mélyen kapaszkodnak a vén földbe, kitépni vihar sem tudja másképpen, csak kettétörve, van ott a sok nagy hegy között egy szelíden, szépen hajló, mint a nyereg, kit viselne mesebeli óriás ló.

Úgy is hívják: Nyergestető; egyik kengyelvasa: Kászon, a másik meg, az innenső, itt csillogna Csíkkozmason.

Nemcsak szép, de híres hely is, fenn a tetőn a nyeregben ott zöldellnek a fenyőfák egész Csikban a legszebben, ott eresztik legmélyebbre gyökerüket a vén törzsek, nem mozdulnak a viharban, inkább szálíg kettétörnek.

Évszázados az az erdő, áll azóta rendületlen, szabadságharcosok vére lüktet lenn a gyökerekben, mert temető ez az erdő, és kopjafa minden szál fa, itt esett el Gál Sándornak száznál is több katonája.

Véres harc volt, a patak is vértol aradt azon reggel. Támadt a cár és a császár hatalmas nagy hadsereggel.

De a védők nem rettentek – alig voltak, ha kétszáz – álltak, mint a fenyők, a harc rettentő vad viharában.

Végül csellel, árulással délre körülverték őket, meg nem adta magát székely, mint a szálfák, kettétörték.

Elámult az ellenség is ekkora bátorság láttán, zászlót hajtva temette el a hősokeket a hegy hátán.

Úgy haltak meg a székelyek, mind egy szálíg, olyan bátan, mint az a görög háromszáz Termopüle szorosában.

Nem tud róluk a nagyvilág, hőstettükről nem beszélnek, hírük nem őrzi legenda, dicsőítő harci ének, csak a sírjukon nőtt fenyők, fenn a tetőn, a nyeregben, s azért zöldell az az erdő egész Csikban a legszebben.

**Úgy haltak meg a székelyek,
mind egy szálíg, olyan bátan,
mint az a görög háromszáz
Termopüle szorosában**

DÖBRENTAI KORNÉL BESZÉDE A BALASSI BÁLINT-EMLEKKARD ÁTADÁSÁN SZÁRNYAS GYALOGOS

A Balassi Bálint-emlékkard felmutatásának szent magyar ünnepe a mai nap. Nem globális Valentin-napi vigalom. Eszmei fényességű penge, amely áthatóan tiszta, salaktalan gondolatokra, ha kell, éles kimondásra kötelez, tettekre sarkall. Férfiúvá avat. Idén Agócs Sándor költő és Harada Kijomi japán műfordító vehetik át a szablyát. Régebbi időkből származik a mondás: "Japán előretolt kardjának hegye Magyarország." Lám és lőn. Több, mint érdekes egybeesés.

Láthatatlan, fölérhetetlen történések sorjázna fölöttünk s bennünk. Számomra Agócs Sándor minden apró életténye mítoszivá nagyul. Külön síkokon új értelmezéseket nyernek a hétköznapi kartoték-adatok: 1957-ben született a letiport forradalom után, a „legvidámabb barakk” országában, ahol világra jöttek pillanatában is akasztanak a pufajkások, és még vagy tíz éven át folytatják rendületlenül. Véreit, magyarokat. Akkor még nem tudja, végvári vitéznek születik. Hamar ráébred, és nem csak a meghurcolt család, s az édesanyja börtönélményei alapján, Magyarországot a kérérlhetetlen, bosszúálló benső ellenségtől kell megvédenie. Sajnos mindmáig. Kiktől is? Márai Sándor fogalmazza meg egyhelyütt: „A kommunizmustól még nehéz lesz megszabadulni, mert senki sem olyan veszedelmes, mint egy bukott eszme haszonélvezője, aki már nem az eszmét védi, hanem a zsákmányt.”

Szellemi erővel, versekkel vív ellenük, bár nem huszár, inkább szárnyas gyalogos, de azért „szőrén üli meg az Időt”, mint írja. Hajlíthatatlan, egyenes derékkal lovagol be a történelem tanki-banki vadonába. Nem téved el, „nincs idő tévutakra” – jegyzi meg. Már csak emiatt is „tétje van a versnek”, vallja állhatatosan, mindig tétje van, volt, lesz. Nem véletlen, hogy jól körülhatárolható körök elemi érdeke el-sorvasztani a nemzeti, a Balassi-féle lírát (is), minden forrást, amely – immár kilenc évszázada – hitet, tartást, akaratot, cselekvőképességet, megmaradás-reményt nyújthat – akár a herderi jóslatot máig nyáladzó hiénák ellenében is – a magyarságnak.

Ebben hisz Agócs, a botondi ősmagyar. Megalkuvás nélkül képviseli meggyőződését – kötetiben a tanúságtétel – olyan korszakokban is, amikor az arctalan valakik – tán niman-dok? -, a szekértáborok rafinált kiöltői azt sugallják: magyarnak lenni szegyen. Hát nem az! Soha nem is volt. Hiába erőlködnek például a benesi tételek petéiből kikelő fura alakok, hogy kollektíve bűnös a magyar nép. Sőt, még a holokauszt bűnét is, zsarolási céllal, ránk akarnak billogozni. Bizony nem, nem, soha, némely elvtárs és más, ki tudja globálisan honnan szalajtott, ide kére/ödzködő uracsok.

Navigare necesse est. Hajózni pedig muszáj, amiként építkezni is. Ahogyan Széchenyi tette volt. Agócs építőipari iskolát végzett, többek közt. Megint kartoték-adat. Az építés és az

építkezés parancsa a tudatalattijában van. Az alap a fontos. Néki megadatott. Ezt nehéz lesz elvenni tőle. Huszonötéves az általa vezérelt Antológia Kiadó, és csapattisztbe ojtott tábornokként erős szellemi gárdát, amolyan „grandarmét” toborzott köré. Teszi ezt ma is, amikor rendkívül ínséges időket élünk. A ma-gyar szellemiségű kezdeményezés megvalósításáért szinte koldulni kell. Azért is, hogy megjelenhessenek azok a szerzők, akikben maradt még spiritusz. Szanktusz...

Mi élteti? A szolgálat öröme-kínja? Vállalja és nem önértéért. Ennyit jelent a közeg, amelyben ráocsudott, Budapest messze nem egész Magyarország. A valódi ország ott fekszik, lakozik, ahol a benső végvidékeken a falusi könyvtár még vasárnap is nyitva van. Valami félre siklott, siklatott, és Agócs tudja, ez nem a Lakiteleki Sátor.

A „Megint rámköszönt” című versében vetette papírra legutóbbi, a „legkedvesebb” besúgójával való találkozását. Nem egészen idilli. Olvastán döböntem rá, mi idősebbek ennek a nemzedéknek ugyanazt hagytuk örökül, amivel minket is sujtottak. Ez volna a magyar idő? Nem tudjuk megvédeni, sem megkímélni a saját jövőnket. A szálak elvarratlanok, a hajszálerek hálózatában rontott, romlasztó, mérgező vér iparkodik lecsapolhatatlanul, lehúzó mocsarakat hagyva.

Mi a teendő? Agócs – természetesen – nem a lenini kérdésfelvetést tartja szem előtt, hanem a Márton Áron-i jelmondatot: non rescues laborem. Nem futamodok meg a munkától. (Kartoték-adat: Sándor mindmáig a Márton Áron utcában lakik, s nem szándékozik elköltözni onnan.) Főként, ha nem akarják el-lehetetleníteni, akadályozni a szakértelemmel végzett munkát. Mert amin dolgoznak, nem a kivételezett kevesek orcátlanul és érdemtelenül megszerzett javainak gyarapításáról szól, hanem a hazáról. És a hazáért nemcsak halni, inkább élni

Fotó: Jakobitz József

kell a jóakarató embereknek. Igaz, mint minden valamire való magyar költőben, így Agócsban is, gén-jeiben kódolt a veszélytudat. A „Tűzszerező dala” c. versében ez újszerűen, de robbanásig fényesülve igazolódik. Nem ilyen egyszerű a gordiuszi csomó, amely gúzsba köt minket. Tény, bogozgatni meddő kísérlet. Ezért kell a Balassi-karddal oly számos kiválasztott érdemesek után Agócs Sándort felövezni, hogyha kell, vágja ketté, ha szükséges, zúzza le az ördöglakatot a szájakról a Nagyisten nevében, és villantsa égig a szablyát: a hazáért mindhalálig.

Fotó: Bahget Iskander

AGÓCS SÁNDOR

A BALASSI BÁLINT- EMLEKKARD ÁTVÉTELEKOR

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Vendégeink!

Nem könnyű most megszólalnom – főleg Döbrentei Kornél után. Egyébként sem szoktam a reflektorfényt, így kell egy kis segítség... (*A papír.*)

Ezt a díjat, ezt a súlyos kardot „a magyar irodalmi közéletben évtizedek

óta széles körben elismert” magyar költők kapják minden esztendőben. Így most nem is találom a szavakat, zavarban vagyok, hiszen soha nem gondoltam, hogy én valaha is a díjazottak közé kerülhetek... Azok közé, akikre már ifjú koromban is fölnéztem, akiktől sokat tanultam, akik sokat segítettek, s akik megerősítettek, hogy ez a nehezebb út, de messzebbre visz!

A versírás mellett nekem több évtizede a könyvkiadás, a könyvkészítés *is igazi költészet*. Minden egyes elkészült új könyv valójában egy *kész vers*. Olyan természetességgel az – hiszen benne van az életem! –, ahogyan feljön a nap, ahogyan minden reggel felébredek, vagy ahogyan itt ül közöttünk a harmadik sorban a 88. életévét pár napja betöltő Édesanyám... A költészet ennyire egyszerű.

Ugyanakkor meglepő, hogy a magyar és az európai kultúra hagyományait – benne az európai műveltségű Balassi Bálint költészetét is – most épp a tőlünk nyugatra élők (a magukat európainak tartó „európaiak”) lökik naponta a sárba...

Fotó: Jakobitz József

Amikor vezető politikusaira nem lehetett számítani, mindig a költők léptek előbbre egy-egy nemzet lelkiismeretéként, s fogtak kardot is, ha kellett: vész közeledik, ideje készülni.

Verset írni azonban minden körülmények között muszáj, főleg, ha az ember nem akar beledögleni idő előtt. A költők, az igazi költők mindig a haladás előmozdítói, ösztönzői, gerjesztői voltak, rendkívüli érzékenységgel magas fokon tudták átérezni elhivatottságukat, elkötelezettségüket egy-egy nemes cél iránt. A költő kezében mindig ott volt (és ott van!) a szó fölötti hatalom, nem lehet leváltani, nem lehet kicserélni egy kevésbé kellemetlenkedőre... A legjobbaktól mindig is idegen volt az alattvalói póz.

„*Oh szent költészet, mint le vagy alázza, / Miként tiporják méltóságodat / Az ostobák*” – írta Petőfi a 19. század derekán (*A költészet*), ám a költészet helyzete – annyi más mellett – ma sem rózsás., s a költők pokoljárására most sem igen figyelnek. Nehéz, sőt lehetetlen elgondolni, hogy milyen viharok tombolnak az ember – különösen a verset író ember – lelkében, ám arra már kevesen gondolnak, hogy a költők *pokoljárása* nélkül mi lenne velünk?!

Az élet nagy dramaturg, mondaná Lezsák Sándor, akinek nagy hálával tartozom azért is, mert annak idején ránk *merte* bízni az Antológia Kiadót, majd a Nyomdat, s felépíthettük közösen az elmúlt 25 évet.

Igen, a *belső végvárok* megtartása – minden körülmények között – sokkal nehezebb, mint azt bárki is gondolná. Sokkal! Nekünk – sajnos – van ebben tapasztalatunk bőven. Ám a *hátszág* soha nem lehet *felvonulási terület!* Itt naponta kell újjászülni, szinte naponta csodákra van szükség; és a munkatársaimnak sűrűn szoktam mondogatni: csoda csak akkor van, ha megteremtjük!...

Tisztelt Vendégeink! Kedves Barátaim!

Ez a díj számomra fölé egy lovaggá ütéssel!

Köszönöm.

AGÓCS SÁNDOR

MINDIG TÉTJE VAN

Mindig tétje van a versnek mindig csak a mai költők nagyrészt el szokták felejteni	és gondolok ugyanarra de nem hiszek most sem az abszolút politikamentes költészetben
--	--

bravúros versformákban ömlengenek sokszor arról amire senki nem kíváncsi	akkor inkább bukfencet vetek – mindig tétje van a versnek mindig
--	--

hát így minek – rendszerint erre jön a bődület a XXI. századi örület sara	már akkor megérte ha reggel újra felébredek
---	---

VIHAR JUDIT

HARADA KIYOMI LAUDÁCIÓIA A BALASSI-EMLEKKARD ÁTVÉTELE ALKALMÁBÓL

„Sok háborúmban, bujdosó voltomban,
midőn darvakat látnék
Szép rendben repülni s az felé halanni,
hol szép Julia laknék,
El-felfoháskodván s utánok kiáltván
Tőlük én így izenék.”

Balassi Bálint, hazánk első magyar nyelven író költője igazi reneszánsz humanista volt, a költészetnek, a természetnek, a szerelemnek és a férfias küzdelemnek szentelte életét. Verseit ma is frissnek és aktuálisnak érezzük magyar nyelven, de japánul is. Aki többek között Balassi költeményét japánra fordította, ő nem más, mint *Harada Kijomi* tanárnő, aki csodálatos műfordítói érzékkel felismeri a költemények látszó és láthatatlan szépségeit és sajátos művészettel újra alkotja azokat japán nyelven. Harada tanárnő költői tehetség, de ugyanakkor a tudós precizitása is jellemzi. Régóta ismerem őt, a 2000-es évek elején járt műfordítás óráimra az ELTE-n. Harada tanárnő eredetileg francia szakos volt, Párizsban járva ismerkedett meg a mi *Ady*nk költészetével, s egyből beleszeretett a szimbolista költő lírájába. Az *Új versek* című kötet megjelenésének 100. évfordulójára nagy gondnal lefordította a kötetet.

Most pedig szintén egy nagy költőnk, József Attila válogatott költeményeit jelentette meg. Hálásak lehetünk, mi magyarok Harada tanárnőnek ezért a szívet melengető kötetért. Nemcsak gigászi munkát végzett, nemcsak a költeményeket fordította le csodálatosan, hanem bemutatta József Attila életét, körülményeit is. Rengeteg fotót közölt, de még térképet is, amelyen feltüntette a költő lakhelyeit. Munkájának különleges elismerése ez a különleges kitüntetés, a Balassi Bálint emlékkard, amelyet ma 20-adszor nyújtanak át elismerésként, de elsőként japán műfordító számára. Különösen jelentős ez egy olyan országban, mint Japán, ahol a költészetnek, a költészet szeretetének nagyon nagy hagyományai vannak, ahol már több mint ezer évvel ezelőtt a versírásnak külön minisztériuma is volt. Évszázadokon át költői versenyeket rendeztek. De még ma is a japán gyerekek versírást tanulnak az iskolában, hogy élvezhessék az alkotás örömét. Harada tanárnőnek köszönhetően most már Balassi, Ady, József Attila költészete több ezer kilométeren, határokon ível át és nemcsak a magyarokat örvendezteti meg, hanem a

Fotó: Jakobitz József

japán versrajongókat is. Szívből kívánom, hogy Harada tanárnő békében, még számos magyar költő verseinek fordításával ajándékozzon meg minket, gratulálok neki a magas kitüntetéshez és tiszta szívből köszönöm, amit eddig tett.

Most egy japán költő, Balassi kortása, Macuo Basó soraival búcsúzom:

Haruszame no
Kosita ni kakaru
Sizuku kana

Tavaszi eső
Fák tövén csorog tovább;
A tiszta forrás.

(Tandori Dezső fordítása)

HARADA KIYOMI A BALASSI BÁLINT-DÍJ ÁTVÉTELE UTÁN

A legszebb megbecsülés és öröm számomra, hogy a nagy magyar költő, Balassi Bálintra emlékező díjat elnyerhettem.

Balassi Bálint műveinek megismerése nekem, idő és tér határain túl messzire kiterjesztette a magyar irodalom terét, a reneszánsz korig, a trubadúr líráig és Petrarca "Dalos könyve"-ig. De ugyanakkor különös módon hozzám közel álló világba, a régi japán verseknek a világába is visszavezetett, mint Szaigjó Hósié és Macuo Basóé.

Másrészt ezen az értékes alkalmon, az átadási ceremónián, a verseket szerető magyar embereknek a gazdag kultúráját és hagyományát élhettem át nem könyvből, hanem élő formában. Az út, amelyet magam előtt látok, még nagyon messze van és hosszú, és úgy is érzem, hogy csak most kezdődik számomra műfordítóként az igazi tanulás, az elmélyülés. Annyira szép és megható volt a Gellért Szállodában rendezett átadási ceremónia, hogy a szívemben biztos emlékvirágként megmarad ennek a drága emléke, és láthatatlan belső lélek kincseként fog kísérni és őrizni a jövő fordító munkám folyamán.

Végül szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek engem az úton, amely idáig vezetett.

Őszintén kívánom, hogy a magyar irodalom szépséget és gazdagságát egyre több ember megismerje az egész világban.

NORA NEMETHY

STAND TALL

Verse 1

I can see the sad look in your eyes
Don't go and try to hide
I can tell you're about to cry
I've been there

Verse 2

Guess he told you another lie
Or was he just cold from inside
Don't be afraid to confide
I've been there

Chorus 1

Life is just a game
If you continue on like this,
Nothing's about to change
You know, you really do have it made
So
Stand tall
You've got it all
If he wants you to be his doll
Decide now
That it's your call

Verse 3

Does he make you feel so small
You look like you're about to fall
When you ask there is a wall
I've been there

Verse 4

You can be a queen or a maid
It's all about how you play
Wrong choice and you don't have a say
I know I've been there

Chorus 1

Life is just a game
If you continue on like this,
Nothing's about to change
You know, you really do have it made
So
Stand tall
You've got it all
If he wants you to be his doll
Decide now
That it's your call

www.novasongs.com

VOYAGE IN TIME BY NORA NEMETHY

SÍK SÁNDOR

JÉZUS ÉS A KERESZT

Akkor fölemelék a keresztet a poroszlók,
És tompán megzördültek a hosszú nagy szegek.
Odalépett. Szemében két csillag remegett,
S az ostor izzó csókja szent vállain piroslott.

Vöröslő fény világolt a Koponyák-hegyén,
Az égen torladoztak fekete fellegek.
Már vijjogott a szél, a föld már reszketett,
És recsegett a kárpit a templom rejtekén.

A palota előtt kiáltozott rekedten
A hullámozó tömeg, kis, szegény emberek.
A lét örök forgása egy percre megmeredt,
S némán egymásra néztek: Krisztus és kereszt, ketten.

Nagy, ismeretlen tűzzel a lét új titka rezgett
Szemén és homlokán s a töviskoszorún.
És karjait kitárta, szelíden, szomorún,
És magához ölelte a rettentő keresztet.

JÚDÁS

Keserű, dermedt könnyel sír a nap.
Csillagok buknak. Hegyek inganak.
Megvonaglik a vén föld dübörögve.
Száz hang üvölt: Átkozott, mindörökre!

És földrevágta sikoltva magát
És üvöltött az egész éjen át.
A harminc pénzt taposta két sarokkal,
Bomlott haját szaggatta két marokkal.

Az éles kőhöz verte vad fejét
És köntösét örülten tépte szét.
Mellén a húst véresre marcangolta
És fuldokolva roskadt le a porba.

És fönn az égen, messze, magasan,
Vakító villám lobbant fagyosan.
S egy hang mennydörgött át a dermedt légen:
Nincsen bocsánat sem földön, sem égen!

SÍK SÁNDOR

RÓZSAKOSZORÚ

Minden ige már betellett.
Az elgördült szikla mellett
Két fehér angyal lebeg.

És felevén egy a másnak,
Énekelnek és hárfáznak
Szép angyali éneket.

"Jaj, hogy hullott drága vére
Gethsemáne friss fűvére!
Keresztények sírjátok!"

"Szél a felhőt szerte fújja.
Él a Krisztus! Allelúja!
Emberek! Feltámadott!"

"Véres ajkán ostoroknak
Izzó gyöngyszemek csorognak,
Forró vére földre hull."

"Fényben fürdik fönn a Tábor,
Zeng az ég és zúg a távol:
Fényes felhőn száll az Úr."

"Vérzi főjét ráfonódva
Sebző tüskék szörnyű csókja.
Szánjátok meg, emberek!"

"Szeretetét ránklehelte:
Ég a pünkösdi izzó Lelke,
Zúgnak élő nagy szelek."

"Nézd a véres nagy keresztet!
Jaj, sebes két térde reszket,
Jaj, le kell roskadnia."

"Rózsaszínű fellegekben
A mosolygó mennybe lebben
Asszonyunk szűz Mária."

"Föld megindul, holt megéled.
Jaj, keresztben függ az élet!
Minden elvégeztetett."

"Énekelnek allelúját,
Boldogasszony koszorúját
Szép angyali seregek."

Így dalolt az angyalének,
És mindenek figyelének,
Fű, fa, virág hallgatott.

Minden hívek koszorúja
Énekelje: Allelúja!
Él az Úr! Feltámadott!

Szervátiusz Tibor alkotása

MÁRTON ÁRON: HÚSVÉT VIGASZTALÁSA

Húsvét az igazság diadalának az ünnepe. A gyűlölet és gonoszság keresztre feszítette az Igazságot és a Szeretetet, de harmadnapra feltámadt, nagy megdöbbenésére ellenségeinek. Gyűlöletükkel embertelenül követték az utolsó pillanatig. Senki sem tudott megfelelni a kérdésre, hogy mi rosszat cselekedett, de ezer vérező sebe, kimondhatatlan fájdalom, isteni megbocsátó tekintete a részvét legparányibb szikráját sem tudta felgyújtani sem a keresztjével szemben üvöltöző tömegben, sem bírálóiban, akik tudva [értsd: tudatosan], hamisan adták halálra.

Az örömdetes hírt hozta, hogy Isten nem egy nép és nem a bosszú Istene, hanem a mennyei Atya, akinek minden ember gyermeke s következőleg az emberek testvérek, és az emberiség egyetlen nagy család, amelyben nincsenek alacsonyrendű és megvetésre ítélt tagok. Nem egy nép igényeinek a kielégítésére jött, hanem az egész emberiség számára hozta az igazságot, nem alapított politikai pártot, sem vallási szektát, a fennálló jogrenddel és uralommal nem állított szembe új elméleteket, hanem csak való értékükre szállította le, s mindenki által érthető nyelven és minden szónál kifejezőbb cselekedetekkel hirdette azokat az egyszerű alapigazságokat, amelyeknek érvényesítésével lehetséges és elviselhető az emberi élet.

De a különböző pártok különböző „igazságokat” hirdettek, s mikor észrevették, hogy a Názáreti tanítása befolyásukat a tömegnél veszélyezteti, vádat kovácsolta ellene, hamis tanúkat fogadtak, egyik legbensőbb emberét megfizették, hogy elárulja s aztán ők, az ellenségei bíraskodtak fölötte. Egyetlen szószólója sem akadt, s a megkínzás és meggyalázás vesszőfutása között vitték a gonosztevők keresztjére. És a gyűlölet oda is elkísérte, a fájdalom irtózatossá máglyán égett már, de ellenségei könyörtelen gúnnyal mardosták, győzelmük örömét a Szenvedő arcába röhögték.

És váratlan fordulat következett, nem az történt, amire számítottak. Alig szűnt meg a keresztre szegezett test vonaglani, alig csukódtak le a láztól kicserepezett ajkak, a kirendelt sza-

MÁRTON ÁRON
A KÖZÖSSÉG SZOLGÁLATÁBAN

kasz parancsnoka felkiáltott: Ez valóban az Isten fia volt. A tömeg pedig, a szörnyű dráma nézőközönsége, mellét verve, néma csöndben oszlott haza. Mindaz, amit tettek, másképp hatott, mint ahogy gondolták. Ebben a pillanatban a végső győzelmet remélték s helyett a Megfeszített feltámadása kezdődött az emberi szívekben. Sírját lepecsételték, katonákat állítottak melléje és Krisztus, a megfeszített Igazság, nem törődött sem a pecséttel, sem a katonákkal, húsvét reggelén kikelt sírjából, hogy az igazság és élet legyőzhetetlenségét kihirdesse a történelem számára, vigasztalásul a szenvedőknek s figyelmeztetésül azoknak, akik a hatalom és erőszak erejében bizakodnak.

Íme, a feltámadás titka: A szenvedés és fájdalom vérező útja a Golgota komor jelenetével záródik, de a húsvéti sír ragyogásába fordul át. Az igazság megtiprásával az igazság diadala, az ártatlan elvetésével az ártatlanság felmagasztalása kezdődik. Az erőszak megölheti bennünk azt, ami földi és földies, elnyomhatja azt, ami ideigvaló és múló értékű, a fájdalom tüzen elégetheti azt, ami salak és gyarlóság, de ugyanakkor, a szenvedés máglyájára lökött népeket és embereket tisztítja, bennünk az időtálló értékek ragyogó feltámadását, igazságok diadalát készíti elő.

Az út, amely ide vezet, a nagypénteki út. S ez minden feltámadásnak a törvénye. Komoly eredményért mindig kemény árat kell fizetni. A durva anyagot, hogy használható és szép, a nyers természetet, hogy hasznát hajtó és gazdag, a formátlan lelket, hogy jellemes és szent legyen, kitartó munkával kell megdolgozni. Az ércnek kalapáccsal, a márványnak vésővel adunk szép formát. A földet ekével hasogatjuk, kapával tépjük, hogy termőföld legyen. A szenvedélyekkel és ösztönökkel át- meg átjárt lelket az önmegtartóztatás és fegyelmesség alakítja jellemmé. S elszánt akarat és fárasztó erőfeszítések szükségessé ahhoz is, hogy társadalmak gazdasági és erkölcsi [el] esetttségükből felkeljenek.

Ez a húsvét törvénye, de ez vigasztalása is. Húsvét titkában feltárult és azóta a történelem látóhatára fölött ragyog kiolthatatlan fényben a nagy igazság, hogy a szenvedésnek van értelme és van vége, hogy az utolsó szó nem az erőszakot, hanem az igazságot illeti. S erre isteni zálog a feltámadás ténye.

LAKATOS MIHÁLY

ÁBEL

Először is, tisztázzuk: ez az Ábel nem az az Ábel. Viszont ugyanaz a rengeteg, ugyanaz az ország, ugyanaz... ööö... inkább nem folytatom.

Mert úgy lehet: már semmi sem ugyanaz. Talán mégiscsak a filozófusnak van igaza, amikor azt állítja, hogy kétszer nem léphetünk ugyanabba a rengetegbe, ugyanabba az országba, ugyanabba a stb.-be. (E tétel cáfolatát, és egyben az új világ-rekordot épp a tavaly állította fel Németország nagyasszonya, akinek migránsügyben sikerült sorozatban ugyanabba a folyóba lépnie. Igaz, a sodrás itt is egyre erősebb...) Aztán a mi Ábelünk abban is különbözik elhíresült névrokonától, hogy nem a Hargita tetejéről vágott neki ország-világnak, hanem egy Hargita-alji kisvárosból, amely – miután az első zaklatott és vérfoltos tíz esztendő során meggyőződött arról, hogy ez nem az ő világa – bénult félálomban hibernálta végig a kommunizmus utolsó három évtizedét. Nem mellesleg, e félálomnak köszönheti, hogy megőrizhette két legféltettebb kincsét: magyarságát és kultúráját. Ebből is látszik, hogy bár az „álmos kisváros” szókapcsolatban a jelzőt tudatlan és rosszindulatú pennarágók igyekeznek negatív, már-már dehonesztáló melléközöngével ellátni, ez nem feltétlenül fedi a valóságot. Vannak korok, melyeket érdemes diszkréten átaludni. Amúgy meg a kisváros általában – igen helyesen – a maga méretének és lakóinak leginkább megfelelő társadalmi és társasági életet él, akkor is, ha ez az éppen ügyeletes helyi zseni igényeitől, aki az ugyancsak helyi pletyka szerint k...jó verseket ír (amelyeket komoly irodalmi orgánumok egy erre a célra rendszeresített sorozatlövővel küldenek vissza a feladónak – de ez maradjon köztünk), oly messzire van, mint egy müezzín munkahelye a bányászétól. De hát mindenki a maga sorsával: a zsenik korán halnak, míg a kisvárosok élet-tartamát még senkinek sem sikerült lemérni.

Igaz: 1968-ban, amikor a nagy román vezető megyeszékhelyet keresett a környéken, a hübrisz egy pillanatra feltámadt benne, de az időben eszmélő Jóisten kegyelme folytán sikerült elfojtania magában a rangkórságot, és blazírt mosollyal (ezt egyesek kárörömként azonosították, de én nem hiszem el) nyugtázta, hogy végül az örök rivális, a szomszéd település kapta meg a titulust. Amely aztán kis híján belerokkant a nagy megtiszteltetésbe. Ugyanis míg Ábel szendergő kisvárosa sorra nyelte el és formálta azonosmódúlag magyar tudatúvá vagy legalább magyarbaráttá a „terítési” szándékkal odaküldött „nyelvügnököket”, az újdonsült megyeszékhely utcáin az őshonosok nyelve – az ipari fejlesztések ürügyén betelepített idegen nyelvűek masszív tömegének köszönhetően – a nyolcvanas évek végére páriává züllött. Ezek után teljesen természetes és érthető volt, amikor az akkor tájt már egy havasalji falucskában tanítóskodó Ábelre a megyei pártbizottság titkárnőcije idegesen ráförmedt a phenjani makett alapján készült megyeháza folyosóján: „Maga hogy képzeled, hogy Petőfi-verssel küldi el a gyereket a megyei szavalóversenyre?! Hát ki ért a zsűriben magyarul?!?” Ábel megszégye-

nülten sütötte le a fejét, mert erre valóban nem gondolt. Igaz ugyan, hogy a megye nyolcvan százaléka ért magyarul (és beszél is, ha kérdezik), na de a zsűri, az, ugye, más... Hm, hiába no, vétkeztem... – ismerte be töredelmesen. A pártnöci diadalittas tekintettel hagyta faképnél, ő pedig vigasztalta, ahogy tudta, a szipogó gyereket. Akkor is csak hümmögött, amikor legjobb tanítványai csupa elégtelennel érkeztek vissza a kiskolások matematika olimpiájáról, tekintve, hogy a szöveges feladatokat senki nem volt hajlandó lefordítani nekik magyarra... Ilyenkor kulákká avanszált nagyapja jutott eszébe, aki a kollektivizálás mellett a portáján agitáló népbiztostól azt kérdezte: „Mondja jóember, ez a maguk kommunizmusa kerek vagy hosszú?” A korábbi falu csavargója, nem értvén a kérdést, egy pillanatra meghökken, majd kivágta magát: „Hosszú, persze, hogy hosszú.” „Az jó – bólintott a nagyapja –, mert olyan hosszú nem lehet, hogy előbb-utóbb véget ne érjen.”

Ábel csak azt sajnálta, hogy nagyapja nem érthette meg azt a pillanatot, amikor jóslata beteljesedett. Pedig az öreg kemény fából faragták: hiába fenyegették-nyomorgatták hónapokig a rezsim emberei, nem volt hajlandó a Fehér-Nyikó partján épülni, és zord szívű mostohaanyjától örökölt vízimalmát átadni a téesznek. Inkább nekiállt, és egy hajnalon saját kezűleg elbontotta. Felesége és öt gyereke sírva nézték végig, és egyikük sem mondta volna egy szóval sem, hogy ne tegye. De nem juttatta éhkoppra a családot: elszegődött molnárnak a szomszéd faluba, a téesz frissen épített gőzmalmához. Ahhoz nem fűzték érzelmek. Nem a munkát rühellte, hanem az igazságtalanságot gyűlölte. Így aztán Trianont sem tudta soha megbocsátani a nagyvilágnak. Híresen jó szónok volt, ha a falu nevében kellett szólni, mindig őt bízták meg e feladattal. Bár Ábel akkor még nem élt, el tudta képzelni, hogy nagyapja micsoda beszédet mondhatott kilencszáznegyven örömmámoros szeptemberében a falun átutazó Főméltóságú Kormányzó úrnak... De ezt tette akkor is, amikor Márton Áron püspök úr a házi őrizetből való szabadulása után ellátogatott a közeli városkába. Miután elégedetlen volt a hivatalosan felkért szónok szerinte alkalomhoz nem illő nyekergésével, váratlanul előlépett a tömegeből, hogy szólni kíván. A ledermedt szervezők kénytelen-kelletlen hagyták. És akkor mondott egy olyan köszöntőbeszédet, amilyen Márton Áront valójában megillette. A püspök a ceremónia végén magához kérette, és meleg szavakkal köszönte meg a nagyszerű beszédet.

Ábel volt az első unokája, s talán ezért vagy másért, különösen gyöngéd érzelmekkel viseltetett iránta. Miután a kislíú szüleivel a közeli kisvárosba költözött, a nagyapja műszak után biciklijével nap mint nap bekerekezett hozzájuk, csak azért, hogy lássa. Negyedik osztályos lehetett, amikor az öreg kezébe került a történelemkönyve. Belelapozott, hümmögött, majd komor tekintettel az asztalra dobta: „Te ezzel ne törődj. Majd ha nagy leszel, mindent elmesélek neked, amit tudnod kell...” – mondta, és megsimogatta a kobakját. „Édesapám, nehogy olyasmiket mondjon neki, hogy a végén még meggyűjtse a bajunkat...” – aggódott a lánya, de az öreg csak mosolygott: „Ne félj, semmi mást nem mondok, csak az igazat,

csakis azt.” Hogy erre végül mégsem került sor (és ez egy életre sajnó sebet hagyott Ábel lelkében), az nem róható fel neki. Az történt ugyanis, hogy néhány hónap múltán egy sötét éjjelen kimászott egy rák a Nyikóból és könyörtelenül magával vitte. Valahol a túlvilágon egy vízimalomnak molnárra volt szüksége.

Megjelent a Magyar Idők 2016. január 23-i számában.

ÁBEL AZ ISKOLÁBAN (1.)

Ábel a múlt század hetedik évtizedének rögtön az elején kezdte az iskolát, egyszerre mindjárt kettőt is: az általánosot, meg a zeneművészetit. Édesanyja az akkor tájt Magyarhonban egyre divatosabbá váló táncdal fesztiválok nagy rajongója volt, így Ábel repertoárjában a felvételiztető zenetanár nagy megörökönyödésére olyan opuszok szerepeltek, mint: *Kislány a zongoránál*, *Isten véled, édes Piroskám*, vagy *A domboldalon áll egy régi kunyhó*. Sehol egy Csitári hegy, sehol egy zavaros vízű Nyárád, sehol egy pünkösdrózsa. De mivel jó hangja volt, a domboldali kunyhóból is bejutott a zeneiskolába. Aztán persze nem lett belőle hegedűművész, amiként az édesanyja szerette volna, de még csak ügyvéd sem, amiként az apja. A Sorsnak más tervei voltak vele. De azóta is csodálattal adózik szüleinek azért a makacs következetességért, amellyel – akár nélkülözések árán is – azon munkálkodtak, hogy mindhárom csemetéjüket bejuttassák abba a kasztba, amit akkor divatos, de ma már kissé avított mellézköngéjű kifejezéssel „tanult emberek”-ként aposztrofáltak.

Ábel, aki manapság ugyancsak három nebulót palléroztat az oktatási rendszer szkillái és kharübdiszai (mai nyelven: „dártvéderei és kylorenjei”) között, nosztalgiával gondol vissza az akkori időkre. Amikor a tanár még Tanár volt, a tananyag a diák által megtanulandó hasznos valami, maga a diák pedig egy olyan semmi, amiből még bármi lehet. Ábelnek, mindenféle kerekasztalok, egyeztetések és a másik fél meghallgatása nélkül, rövid úton a tudomására hozták, hogy mindössze egyetlen joga van, mely egyben kötelessége is: tanulni. Már első osztályban komoly jegyekkel osztályozták a tudását. Nem tartottak attól, hogy a könyörtelenül bevéssett egyes esetleg összetöri gyermeki lelkét s jóvátehetetlenül tudatosítja benne egyrészt, hogy az iskola se nem wellness szálló, se nem piroslámpás ház, hanem igencsak komolyan veendő intézmény, másrészt hogy az egyes, mint érdemjegy, az elsajátított ismeretek mértékét tükrözi. Aztán az is gyorsan kiderült, hogy a tanár valamiért megfellebbezhetetlen tekintély, ezért döntései már első fokon jogerősek. Ezt akkor tapasztalta Ábel, amikor szóba hozta otthon, hogy a földrajz tanár az órán való pad alatti olvasást nyaklevessel jutalmazta. No, ezt nem kellett volna. Az apja nem rohant el bőszen az iskolába, nem írt feljelentést az ombudsmannak, és nem készítettett orvosi látelertet, szóval: nem normálisan reagált a dologra. Hanem kijelentette, hogy a tanár célja ugyanaz, mint az övé: hogy rendes embert neveljen Ábelből. S nyomtatékul további nyaklevésekkel egészítette ki a tanár által elkezdett sorozatot. Így aztán Ábel – a család és az iskola szorításában – kénytelen volt megmaradni a rendes emberré válás mellékösvények nélküli

útján. Osztálytársai zöme hasonló körülmények közt szegődött útitársává. Most a kedves olvasó bizonyára azt hiszi, hogy a fentiek alapján az akkori iskolarendszer lelki nyomorékok, sérült tudatú, szolgálalkúvé pofozott páriák egész hadát engedte rá a társadalomra. Nagyobbat nem is tévedhetne. Az osztály tanulói közül többen zeneművészek lettek, egyikük elismert képzőművész, egy másik orvos, ketten egyetemi tanárok, öten mérnökök, a többiek köztisztviselők, vállalkozók és szakmunkások. S láss csudát: a kisváros későbbi polgármestere is közülük került ki! Hm. Hát ez meg így hogy?! Igaz, akkor a mindenféle gyermek- és diákjogok még nem csúrdöngölöztek a tereken, a konferenciákon, a rektori hivatalokban, s olyan pszichológusok sem osztották az észt kérve-kéretlenül, akik egyébként a saját gyerekeiknél teljes csődöt mondtak. A szülők nem csaptak fel műkedvelő tanároknak, s nem hordoztak a hátizsákjukban alternatív tanterveket. A tanároknak pedig (a kötelező kivételektől eltekintve) volt tekintélyük, amit nem előírásra kaptak meg, hanem szakmai tudásuk és emberi minőségük alapján. Szó mi szó, nem volt könnyű bejutni az egyetemre, sokan lepatantak a kemény felvételi vizsgakövetelményekről, de ennél fogva maguk is megnyugodhattak, hogy gyerekeiket nem kutyaütők fogják majd tanítani. Hogy nem azok mennek tanárnak, akik már – de tényleg és végképp – semmi másra nem alkalmasak, s oda is csak azért, mert a követelmények nagysága vetekedik a bodrogkeresztúri kilátóéval... Ábel – aki később tanítóképzőt végzett – maga is tapasztalhatta, hogy a felvételi vizsgáig el sem juthatott az a jelentkező, aki az öt elővizsga közül akár az egyiket is szint alatt teljesített. Ez utóbbiakon kellett bizonyítania, hogy orvosilag alkalmas a pályára, tud szépen írni, tud rajzolni, jó énekhangja van és testnevelés alól sem volt folyamatosan felmentve. Ugyanis akkor még úgy tartották, hogy nincs „joga” tanítói pályára jelentkezni annak, aki nem tud szépen énekelni, írni, rajzolni stb. Nem másért, csak mert a gyermeknek viszont joga van ahhoz, hogy szépen énekelni, írni, rajzolni, és megfelelő módon sportolni tanuljon az iskolában, hogy képességeit hozzáértő kezek fejlesszék tovább. „Te most a kommunisták oktatási rendszerét dicséred agyba-főbe?!” – hökkent meg egyik ismerőse, amikor mindezt kifejtette előtte. „Nem – mosolyodott el Ábel -, csupán azt mondom, hogy a pályaválasztás nem jogok, hanem képességek kérdése. Nincs „joga” például riporternek, műsorvezetőnek lenni olyasvalakinek, aki beszédhibás. Ezzel nem „diszkrimináljuk” az illetőt, csupán értésére adjuk, hogy a Teremtő őt más pályára szánta. A kommunisták viszonylag hamar ráébredtek arra, hogy négy elemivel nem lehet sem gyárat, sem rektori hivatalt vezetni, hogy a szakmaiság nem burzsoá trükk, s hogy a minőség nem fényűzés. Talán ezért is voltak képesek közel négy évtizedig hatalmon maradni, s ezért volt képes az oktatási rendszer ideológiai maszlaggal meg nem nyomorított része egy idő után már minőséget is termelni. Nos, az eltakarításuk után ezt a minőséget kellett volna megőrizni, továbbvinni, az ideológia sújtotta területeket pedig rehabilitálni. Nem ledózerolni az egészet és szabad rablást engedélyezni. Akkor talán ma nem kellene (nyilván tisztelet a kivételnek) silány

tudású pedagógusokkal, az iskolát irányítani akaró szülőkkel, tanulás helyett rektori választásokat eldöntő (!) hallgatói önkormányzatokkal, nemi erő szakon „végzett” HÖK-ösökkel szembenézni a területen. De mondok egy példát: gyerekkoromban nem kerülhetett a kezembe helyesírási hibákat, helytelen megfogalmazásokat tartalmazó mesekönyv, míg manapság a gyerekeimnek tartott meseolvasás közben folyamatosan korrektúráznom kell a szöveget, hogy ne járassam le magam előttük. És ez nem mese. *(Folyt. köv.)*

Megjelent a Magyar Idők 2016. február 13-i számában.

ÁBEL AZ ISKOLÁBAN (2.)

Ábel a nyolcvanas évek elején végezte el a tanítóképzőt, ami a romániai oktatási rendszerben akkor még középiskolát jelentett. Az intézményt 1853-ban alapították Kolozsváron, onnét öt év múltán költözött Nagyenyedre, majd 1927-ben vándoroltatta Székelyudvarhelyre, Ábel szülővárosába, a román hatalom. Akárhogy is nézzük, nagy múltú iskoláról volt szó. Az etnikai homogenizálás malmai azonban akkor tájt már gőzerővel dolgoztak az említett múlt ledarálásán. Magyar nyelvű tanítóképző osztály például csak két évente indult, így ajtaján csak az léphetett be, aki éppen abban az évben végezte a nyolcadik osztályt, magyarul: akinek szerencséje volt. Ábelnek nem volt szerencséje. Így aztán román nyelven volt kénytelen elsajátítani az oktatás művészetét a tanítóképző gyakorló iskolájában – zömében magyar nemzetiségű gyerekekből álló osztályokban. Ábel mindezt kényszerből tette – a gyerekeket szülei ostobasága és erkölcsi-szellemi nyomorúsága vitte oda. Aminek egyetlen előnye az volt, hogy nem mindent értettek abból, amit meg kellett tanulni. Ábel részben titkos kárörömmel, részben elfacsarodott szívvel figyelte, hogy míg a magyar nyelven tanuló osztályok tanulóinak nem ritkán kilencven százaléka simán bejutott a román egyetemekre, a zsenge gyerekkorában a többségi nyelvvél való birkózásra készített nebulók zöme zavaros identitású, hézagos tudású ifjúként hagyta el az iskolát. „S ez így volt szép” - dúdolná Zorán. Az „örömködés” persze nem annak szólt, hogy néhány tucat gyerek identitását összekuszálták, képességeit és jövőjét zsákutcába juttatták, nem. Ez Isten ellen való véték. A derű oka az volt, hogy nem más, mint maga a rideg valóság sietett a földbe döngölésre ítélt anyanyelv segítségére. A tények pedig, mint tudjuk, makrancos dolgok.

Ábeléknek, felsőbb utasításra (az évfolyam etnikai jellegét kidomborítandó), a többségi nemzet népviseletében kellett „elballagniuk”. Mindezt úgy, hogy a tanulók kétharmada magyar nemzetiségű volt. A lányok esetében nem volt apelláta (persze a renitensek így is a hajukba tűzött piros szalaggal jelezték, hogy valami nincs rendben), de a négy fiú kiharcolta, hogy az európai civilizáció sajátos, újkori „népviseletében”, azaz öltönyben jelenhessen meg az ünnepségen.

Ábelt először egy festői szépségű, de Isten háta mögötti székesfalucska helyezették. Ez nem túlzás, a helyiek maguk állították, hogy náluk „már a koldus is megfordul”, azaz:

tovább nem vezet út. És ezt szó szerint kell érteni. Igazi tér-idő zárvány volt, ahol délelőttönként az összevont osztályok hat-hét tanulója kellett oktatni, délután pedig az igazgató fa „kvótáját” elhozni az erdőből. És hát... hm... felaprítani. (De szívesen tette, mert az igazgató jó ember volt, szükség esetén maga sem zárkózott el a segítségnyújtástól.) Ahol az idős tanító néni a két óra közti szünetben még hazaugrott szemközti házába berántani a levest, és a magán felejtett köténnyel érkezett vissza az osztályba...

A falu egyébként a legteljesebb magányban élte mindennapjait. Busz naponta egyszer érkezett, nagy esők vagy nagy havazások idején egyszer sem. A rossz út miatt néha egy évtized is eltelt, mire egy-egy párteltárs arra vetődött, beérték a távellenőrzés mindkét fél számára üdvös módszerével. Így aztán a kommunizmus egyetlen helyi képviselője a téesz volt, amely olyan magasra emelte az életszínvonalat, hogy a többség nem is tudott lépést tartani vele. A falu röpke három évtized alatt elvesztette lakosságának kétharmadát, s a jövőben (az igaziban, nem a „fényesben”) való hit száz százalékát. Mivel az anyaország sem adott életjelt magáról (vagy ha adott, abban nem volt köszönet), a helyben maradtak túlélésükhöz a múltból próbáltak erőt gyűjteni. Ábel nagy meglepetésére a „kicsi magyar világ” idején, azaz 1940-44 között beáramlott, két világháború közötti magyar történelmi kiadványok jártak titokban kézzel-kézzel, családról-családra, s ezekben a körökben, a hosszú téli esteken zajló beszélgetésekben néha ő maga is tanítvánnyá vedlett át. Így őrizte, ápolgatta, mindenféle országos és helyi programok nélkül (sőt, ellenében!), identitását a falvak népe, így tanulta meg a régi könyvekből mindazt, amit az újból száműzött a hatalom. Egy este az egyik öregasszony csak általa tudott rejtkehelyről elővett kincset tárt eléje: egy negyvenes évekbeli kávékészletet, amelynek darabjait a Kormányzó Úr arcma és a magyar trikolor díszítették. Rövid és áhítatos szemle után a féltve őrzött és eredeti céljára amúgy soha nem használt ereklye újra eltűnt a világ szeme elől. Ábel ebből tudta meg, hogy a közösség befogadta. Hogy biznak benne.

A „beavattatás” három hónapja gyorsan elröpült s Ábelt januárban elnyelte a kaszárnya mélye. Leszerelése után jó sorsa egy a Hargita alji völgyben lapuló faluba vezérelte, ahol ezúttal már egy „rendes”, háromszáz gyereket okító iskolában fejleszthette tovább tanítói képességeit. Mindössze két-három hónapra volt szükség ahhoz, hogy a közösség befogadja, és ő is szívébe zárja a hosszú, fagyos telektől, a küzdelmes élettől első pillantásra morcosnak, zárkózottnak tűnő falubelieket. Ettől kezdve egy fél évtizedre összeforrta a sorsuk. De milyen fél évtizedre! A Nagy Vezér ekkor már olyan hevülettel ásta a vermet, hogy az izzadságtól a hátára tapadt az ing. Hiába, sok temetnivaló volt: nyelv, kultúra, történelmi múlt, s egy majd' kétmillió kisbbség, mely mindezeket hordozta. S az Asszony nem mondta féltőn az urának, mint illett volna: „Állj már le, jó uram, nem való ez a te korodban!”, hanem azt mondta: „Még, még! Nem elég mély!” Pedig elég mély volt az már akkor is... S otthagya urát, ment intézkedni, hogy a halálra szántaktól begyűjtsék az életkedvet is. „Kedves kollégák - mondta egy napon sápadtan az iskola igazgatónöje -, ukáz jött a megyétől,

hogy a folyosókon nem lehetnek magyar feliratok!” A tanári kar tagjai némán nézték egymást. Végül nem nekik kellett leszedniük - a takarítónők tették meg az esti órákban. Attól kezdve évekig csak a feliratok kifakult emlékhelyei virítottak a falakon. Aztán telt-múlt az idő, és egy napon az igazgatónő megint sápadt volt: „Ukáz jött a főtanfelügyelőtől, hogy az osztályokban sem lehetnek magyar feliratok! Kérlek, vegyétek le őket!” Ekkor Ábel egy húszéves dacosságával szegte fel a fejét: „Én nem!” Az igazgatónő még fehérebb lett. De nem szólt semmit. Becsületére legyen mondván: senkinek. Pár hét sem telt bele, jött a vészjósló hír: bukaresti „ellenőrző brigád” érkezik az iskolába! A Nagy Vezér tovább mélyítette a vermet. *(Folyt. köv.)*

(Megjelent: Magyar Idők 2016. március 5.)

VARGA GABRIELLA

BÉCSBŐL INDULÓ DALLAMOK FUVOLÁN: THE BRUNETTE QUARTET

A gyergyószentmiklósi Kósa Mária és Kósa Júlia, a kárpátaljai Gulyás-Megyeri Barbara és a tajvani Hsin-Hao Chang legutóbb március 14-én játszott Bécsben a Trautson-palotában.

Amikor a gyergyószentmiklósi születésű, Bécsben élő, 27 esztendő Kósa Mária megálmodta fuvolakvartettjét, nemcsak abban volt biztos, hogy kedvenc hangszerének négy hölgyművészt gyűjti együttesébe, hanem azt is tudta: a lányok barna hajúak lesznek! S milyen érdekes: noha egy tagcsere már megesett a zenekarban, mindig barna hajú hölgyek lépnek színpadra. Megtették ezt már Bécs mellett Budapesten is, és a kilátásokat szemlélve nem nehéz megállapítani, hogy az általuk, zenéjüktől, hangulatos hangversenyeiktől meghódított települések sora a közeljövőben gyarapodni fog, méghozzá nagyon gyors ütemben.

A fuvolakvartett a Magyarság Házában

– Honnan ered benned a komolyzene szeretete, volt-e ennek hagyománya a családban és miért éppen a fuvolát választottad hangszeredül?

Kósa Mária: Édesapámnak – Kósa Csabának hívják – nagyon jó zenei hallása van, ő maga is sokáig énekelt kórusban, s amint észrevett bennünk zenei tehetségre utaló jeleket, minden lehetséges módon segítette annak kibontakoztatását. Hároméves koromban, amikor a játékgongorán egy alkalommal a *Süss fel napot* elrontottam, de újrakezdttem és eljátszottam hibátlanul, elvitt az akkor szomszédunkban lakó Sándor Magdi zongoratanárnőhöz, aki attól kezdve heti két órában oktatózott engem. Kevéssel azután a nővéremmel, Júliával a fuvolyacsoporthoz is bekerültünk, ott Fazakas Edit tanított minket. Az iskolában a felejthetetlen Ambrus Éva volt a zenetanárnőnk. Akkor még nem volt Gyergyószentmiklóson zeneiskola, de én kilencévesen elhatároztam, hogy

KANADAI / AMERIKAI MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással. A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarságban hirdetések több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékujságot!

A legjobban informált magyar a Magyarságot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla

Főszerkesztő: Susan Papp

Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László

Szerkesztő: Balás Róbert

Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt

Web: www.kanadaimagyarsag.ca

E-mail: info@kanadaimagyarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

A budapesti koncerten

zenész leszek. A televízióban láttam egy fuvolát, és annyira megtetszett, hogy már azt is tudtam: fuvolázni szeretnék. Városunk szeretett plébánosa, Hajdó István főesperes elővett a raktárból két régi fuvolát és kölcsönadta, ami óriási dolog volt, hiszen nekünk akkor még nem volt saját hangszerünk, a valóságban nem is láttam addig fuvolát. Csíkszeredában a felvételin kilencévesen eljátszottam kívülről egy zongoradarabot, ami kellően meg is lepte a felvételiztető tanárokat, mint ahogy az is, hogy én nem zongorázni szeretnék, hanem fuvolázni. Így kerültem a tizenegy éves növérémmel együtt Csíkba. Az első évben folyton beteg voltam, az orvos pedig megállapította, hogy a baj lelki eredetű, a gyökere az, hogy ilyen fiatalon távol kerültem édesanyámtól. Azt mondta, ha nem leszek jobban, haza kell költöznöm. Azután sohasem voltam beteg, annyira megijedtem, hogy abba kell hagynom a zenélést...

Négy évig laktunk Csíkszeredában. Gergely-Simon Ibolyánál tanultam és rendkívül kedveltem őt, mert világra szólóan jó ember. Szakmailag egy idő után úgy látta, jobb lenne tanárt váltanom. A nyolcadik – a növérem a tizedik – osztály elvégzése után átköltöztünk Székelyudvarhelyre. Sándor Attilánál folytattam a tanulást, közben rendszeresen részt vettem kisebb-nagyobb országos és nemzetközi versenyeken, amelyeket rendre meg is nyertem. 14–16 évesen napi 10–12 órát gyakoroltam. Székelyudvarhelyen két évet töltöttünk, egészen addig, amíg a növérem ott leérettségizett.

– Azután hol folytattátok zenei tanulmányaitokat?

– A növérem a kolozsvári Zeneakadémián végezte el a zene-pedagógiát és a fuvola szakot. Miután lediplomázott, hazaköltözött Gyergyószentmiklóásra, néhány évig ott dolgozott a zeneiskolában. Azután férjhez ment Szovátára, nemrég pedig úgy döntött, hogy Bécsben folytatja az életét, és én ennek nagyon örülök.

Ami pedig engem illet: székelyudvarhelyi tanárom, Sándor Attila lánya Budapestre került, így merült fel a gondolat, hogy én is a magyar fővárosban tanuljak tovább. Fél év eltelte után kerültem Alföldy-Boruss Eszterhez a Continuo Zeneiskolába, ahol a Liszt Ferenc Zeneakadémia professzorai tanítottak. Fantasztikus élmény volt! Kevesen voltunk, kb. 40-50-en, és valóban kiemelt figyelmet kapott a zenei fejlődésünk.

Miután Budapesten leérettségiztem, Alföldy-Boruss Eszter Bécsbe készült a konzervatóriumba tanítani, és megkérdezte, nem volna-e kedvem vele tartani. Így végeztem el Bécsben a konzervatóriumot, szintén nála, sokat utazva közben Európá-szerte.

A diplomakoncertemen a szokásokkal ellentétben nem Mozartot játszottam, hanem – örmény gyökereimre való tekintettel – egy hegedűre írt Hacsaturján-koncertet. Az egész tanársereg eljött, mert ilyet még nem hallottak, és mindenkinek nagyon tetszett. A konzervatórium igazgatójával ma is tartom a kapcsolatot, nagy figyelemmel kíséri a szakmai fejlődésemet.

Kósa Mária, az együttes alapítója

– Magántanárként az egyetemi éveid alatt is végig tanítottál. Innen egyenes út vezetett a bécsi zeneiskolád megalapításához?

– Már abban az évben, amikor diplomáztam (2011-ben), nagyon foglalkoztatott az iskolanyitás gondolata. Egy idősebb osztrák barátommal meg is alapítottuk nyomban az International Music Academy (INTMA) intézményt. Most csak fuvolával és zongorával foglalkozunk, és persze van zeneelmélet is. Mindez exkluzív keretek között történik, egyéni oktatás formájában. Azt vallom, inkább kevesebben legyünk és közelebb álljunk egymáshoz, mint sokan, és azt se tudjuk, ki kicsoda. A kamarazene, azaz a kiscsoportos zenélés is gyakori nálunk.

Hallgatóink hozzávetőlegesen hetven százaléka felnőtt. Ausztriában nagyon sok a zeneiskola, ám kevesen gondolnak a zenét tanulni vágyó felnőttekre. Sok diákunk az iskola megnyitása óta tanul nálunk. Gyakran olyanok jönnek, akik gyermekkorukban nem engedhették meg maguknak, most pedig, idősebb korukban végre tudnak rászánni időt is, pénzt is, energiát is, hogy megtanuljanak adott hangszeren játszani. Sokan ajándékba kapják a hangszeret a házastársuktól, és természetesen több olyan eset is van, hogy egy családtag elkezd hozzánk járni és a többi követi. Legalább hét-nyolc olyan családuk van, ahol majdnem az összes családtag elkezdett már valamilyen hangszeren játszani. Mi is a család-

dunkban sokat zenélünk együtt. Mindig, amikor együtt vagyunk, énekelünk, zenélünk, és ez nagyon komoly összekötő erő. Igyekszem ezt Ausztriában is népszerűsíteni, és jól megy. Mindenkinek tetszik.

– A tudás milyen szintjéig viszitek el a hallgatóitokat, illetve ők meddig akarnak eljutni?

– Ez nem meghatározott. Van olyan diákunk, aki már akkor itt volt, amikor még nem is volt iskola, és most is itt van. Nem kell ezt adott időkereten belül befejezni, bárki bármennyi ideig tanulhat nálunk. Rendszeresen tartunk jam sessionokat, ahol kötetlenül lehet együtt zenélni. A haladóknak kisebb koncerteket, tematikus esteket szervezünk, tangóestet, brazil estét és hasonlókat. Ezeket vagy az iskolában tartjuk, vagy egy lokálban, kávézóban: ahol a hallgatók szeretnék. Vagy ők szervezik meg, vagy mi: ahogyan igénylik. A gyermekeknél más a helyzet, ők jellemzően néhány, leggyakrabban három-négy évig tanulnak egy bizonyos hangszeren játszani, akkor iskolaváltás, elköltözés vagy egyéb ok ezt általában megszakítja. De azok a felnőttek, akik komolyan szeretnék ezzel foglalkozni, és semmilyen ezt megakadályozó változás nem következik be az életükben, évekig folytatják. És egyre jobbak lesznek, egyre jobban ki tudják fejezni magukat. Van közöttük olyan, aki fiatalon nálunk kezdte, majd négy-ötvenyi közös munka

után profi pályára lépett, a konzervatóriumot is elvégezte, és azóta hivatásos zenész. Van ilyen fuvolista, zongorista és dzsesszzenészes is, amire én nagyon büszke vagyok!

– Rajtad kívül kik tanítanak még az iskolában?

– Van egy kiváló görög zongoratanárunk, Andreas Koutropoulos, a nővérem pedig fuvolát és zongorát tanít. Állandó tagok mi hárman vagyunk. Időnként a kvartettünk másik két tagja is besegít.

– Mikor és hogyan jött létre a *The Brunette Quartet*?

– Évek óta mindig szerveztem a magam számára szólókoncerteket. A tavalyelőtti, *Repülj velem* koncertsorozattal végigjártam a karácsonyi szezont, és szilveszterkor, amikor éjjel fél 3 körül hazamentem, azon kezdtem el gondolkodni, vajon milyen szakmai kihívást találhatnék magamnak az új évben. Egyszer csak felöltött bennem, hogy csináljak egy kvartettet! Minden eszembe jutott: hogy mi lesz a neve, kik lesznek a tagjai, mit fogunk játszani, az egész koncepció kirajzolódott előttem, olyannyira, hogy rögtön felkeltem, és megírtam mindezt a három kolléganő-jelöltnek. Ők is

Gulyás-Megyeri Barbara

nagyon örültek a lehetőségnek, hiszen szabadúszó zenészként nehezebb érvényesülni, mint együttessel, ráadásul nekem az iskola révén megvannak már az ehhez szükséges szakmai eszközeim és tapasztalataim. Természetesen a lányok is nagyon lelkesen dolgoznak, így nem hárul rám az összes munka.

– Hol, milyen alkalmakkor nyílik lehetőségetek közönség elé lépni?

– Alig néhány héttel a megalakulásunk után játszottunk Hollandiában Európa legnagyobb fuvolafesztiválján. Ugyancsak tavaly kora tavasszal nagy megtiszteltetés ért minket: Vencser László igazgató úr meghívta a kvartettünket az ausztriai idegen nyelvű pasztoráció országos igazgatósága fennállásának negyvenedik évfordulója alkalmából 2015. március 18-án Bécsben a Kardinal König Hausban szervezett ünnepi eseményre. Nagy élmény volt mintegy százötven fős közönség, köztük papok és egyházi előljárók előtt fellépni. Gyakran játszunk magánrendezvényeken, partikon, születésnapokon, esküvőkön, céges rendezvényeken. Az első

Kósa Júlia és Kósa Mária

nyilvános fellépésünket Bécsben 2015. október 9-én tartottuk *Kunst, Kultur und Kulinarik*, azaz *Művészet, Kultúra és Konyha* címmel egy nagyon kedves osztrák étteremben, a Restaurant am Kalvarienbergben, ahol a tulajdonos nemcsak a konyhára figyel, hanem a kultúrát is támogatja. Ez volt az a koncert, ahol bemutatkozott a kvartett új tagja. Történt ugyanis egy tagsere a közelmúltban: Daniela Mars Franciaországból, Lyonba költözött, és a nővérem, Orbán-Kósa Júlia lépett a helyére. Van beugrósunk is, hiszen bármikor bárki megbetegedhet, ha pedig valamelyik nagyobb eseményen mind az öten ott leszünk, akkor kvintettként játszunk majd. Amúgy is tervezünk néhány olyan projektet, ahol több fuvola és több fuvolás kell, ezek is szervezés alatt állnak.

– Tavaly december 5-én Budapesten is bemutatkoztatok: a *Magyarság Házában* adtatok egy nagyszerű adventi koncertet. Milyen emlékekkel tértek vissza Bécsbe a magyar fővárosból?

– Óriási örömmel fogadtuk Csibi Krisztina, a Magyarság Háza igazgatójának meghívását, hiszen első alkalommal nyílt lehetőségünk bemutatkozni a magyar közönség előtt. Nagy szeretettel játszottunk nekik és ezt ugyanilyen nagy szeretettel fogadta a hallgatóság is. Felejthetetlen élmény volt számunkra az ott töltött két nap! Sokan eljöttek a koncertre a Budapesten élő gyergyói rokonaink, de még udvarhelyi és csíkszeredai barátaink közül is, és tíz évvel ezelőtti budapesti diaktársaim közül is többen jelen voltak. Tajvani kvartett-társunk, *Hsin-Hao Chang* tiszteletbeli magyar lett ezen az estén!

A budapesti fellépésünknek meglehetősen nagy visszhangja volt, különösen a Kossuth Rádió *Belépő* című kulturális magazinsorozata kapcsán keresett meg néhány zenész és programszervező Magyarországról, akikkel tervezünk közös projekteket. Természetesen a Magyarság Házába is bármikor szeretettel visszamegyünk játszani!

– Mivel foglalkoztok ez idő tájt?

– Több osztrák kortárs zeneszerzővel is együtt dolgozunk, több mű ősbemutatója is tervben van az elkövetkezendő hónapokban. Ebből biztosan lesz külön koncert is, egyelőre együtt dolgozunk a programon. Emellett leginkább zártkörű rendezvényeken játszottunk és játszunk a tavasz folyamán Ausztria-szerte, legközelebb Niederösterreichben, Burgenland-

ban és Salzburgban. Eseménydús évünk van, aminek nagyon örülünk! Tervezzük, hogy tavasszal ismét elmegyünk Hollandiába, játszunk a fesztiválon és workshopokat is tartunk. Bejelentkeztünk néhány versenyre is, tehát 2016 igazán fontos év lesz számunkra ilyen szempontból is.

– Mindamellet, hogy a kvartett három tagja magyar, hogyan őröd magyarságot Ausztriában, Bécsben?

– Jaj, én magyar vagyok Bécsben is! Nekem sosem volt gyökértelenség-tudatom. Tizennyolc éve nem élek otthon, Gyergyószentmiklóson, és ebből tíz éve élek külföldön, de

Hsin-Hao-Chang

nekem sohasem volt nehéz tudni, hogy honnan jövök, mert a szüleink nagyon nagy székelységtudatot neveltek belénk. Akárhová költözöm, édesapám mindig hoz nekem egy székelly zászlót és kiteszi a falamra... Noha ma már Bécsbe is hazajövök, nekem Erdély a „haza”, az „otthon”. Bécsben van egy erdélyiekből álló kisebb baráti társaságunk, s kicsit otthon érezzük magunkat, amikor együtt vagyunk. Olyan, mint ha hazamennénk. Rendszeresen szoktunk találkozni a nagyobb létszámú Erdélyi Magyarok Ausztriai Fóruma tagjaival is, velük székelly bálakat szervezünk, táncolunk, nótázunk... ez mind nagyon sokat jelent mindannyiunknak. Én mindig minden külföldi ismerősömnek, aki megkérdezi, hogy honnan jöttem, elmagyarázom, hogy hol van Erdély, mi milyen nyelven beszélünk és kik vagyunk. Így mindenki, aki kicsit több időt tölt velem, ezt az ismeretet megszerzi. Olyan szívmengető, amikor az afrikai, zimbabwei énekes barátom és a brazil gitáros kollégám magyarázzák egymásnak Erdély történelmi hátterét... s mind a ketten tőlem tudják. Nagyon jó érzés ezt látni és hallani. Nyolc nyelven beszélék, tehát nyolc nyelven el tudom ezt magyarázni nekik.

Fotók: Matúz Gábor

– Nyolc nyelven beszélsz? Melyek azok?

– Magyar, román, német, angol, spanyol, portugál, francia és olasz. Ebből a spanyolt, a portugált, a németet és az angolt napi szinten használom, tanítók is ezeken a nyelveken. Szerintem fontos sok nyelven tudni. Minél több nyelven beszélsz, annál több emberrel tudsz beszélgetni, és olyan érdekes, amit ezek az emberek mondanak.

– Pár nappal ezelőtt, március 14-én Bécsben játszottatok egy nagyon rangos eseményen, egy nemzeti ünnepünk alkalmával rendezett ünnepségen. Mit jelentett számotokra ez a fellépés?

– Nagyon nagy megtiszteltetés volt az ünnepségen játszani, egyrészt mert magyar és osztrák részről is jeles politikai és közéleti személyiségek alkották a közönséget, másrészt mivel kvartettünk három tagja magyar, nekünk személyesen is fontos volt leróni tiszteletünket az 1848-as forradalom hőseinek emléke előtt. Zenészként a legszebb ajándék számunkra, hogy a játékunkkal járulhattunk hozzá az esemény teljességéhez, szépségéhez. A műsorunkban csak osztrák és magyar zeneszerzők művei szerepeltek, ezeket gondosan válogattuk össze, hogy a lehető legjobban kiemeljék az alkalom különlegességét. Mozart, Schubert és Brahms 5. Magyar tánca mellett külön élmény volt számunkra Zempléni László *Öt Magyar népdal* című darabját játszani, és a közönség visszajelzéseiből utólag kiderült, hogy ők legalább olyan nagy örömmel hallgatták és dúdolgatták velünk népdalainkat, mint amekkora szeretettel mi játszottuk. Reméljük, hogy a jövőben is részesei lehetünk ilyen és ehhez hasonló alkalmak szebbé tételének, és lophatunk egy kis magyarságérzetet és mosolyt a világon bárhol élő magyar közösségek szívébe.

(Az együttes honlapcíme: <http://thebrunettequartet.intma.at/>)

Kósa Júlia

SAJGÓ SZABOLCS

péntek este

lehull a röppenő kéz
elhallgatnak a talpak

és lecsukódnak a szemek
és bezárulnak a fülek
és a nyelv még egyszer megvonaglik

egy ajtó nyitásra vár
valaki kerülgeti szíved

és befészkeled magad sebeibe
és kiállsz oldalából mint a lándzsa
és szög leszél lábaiban

elvézrik kereszteden

miért vársz már ma harsonákat
ma még csak péntek este

friday night

retreating hand falls
shuffling feet stop

eyes close
ears enfold
and the tongue jerks once more

a door is waiting to be opened
someone circles your heart

you nestle into his wounds
stick out from his ribs like a dagger
and become a nail in his feet

he is bleeding on your cross

why are you waiting for trumpets
tonight is only Friday night

Translated by Valerie Woods

SAJGÓ SZABOLCS

milyen is

milyen feketék az éjszakák,
és milyen fekete az űr
meg a halál
hogyan a halál is milyen fekete

pedig hát a semmi még csak nem is fekete

és nézd a virágok milyen színesek
és milyen színesek a nappalok
meg az emberek
az emberek is nézd milyen színesek

pedig hát a boldogságnak nincs színe

a születés meg milyen fehér
és milyen fehér a fény
meg a húsvét
látod a húsvét is milyen fehér

pedig hát Isten nem fehér

how is it

how black the night
how black the universe
and death
look how black death is

but nothingness has no color

how colorful the flowers
how brilliant the days
and the people
look how colorful the people are

yet happiness has no color

how white birth is
how white the light
and Easter
look how white Easter is

but God is not white

Translated by Valerie Woods

DANCS RÓZSA

BESZÉLGETÉS NÉMETH MAGDÁVAL BUDAPESTTŐL TORONTÓIG - ÉS VISSZA

Nem első alkalommal ülök Némethy Lászlóné Németh Magda torontói otthonában, ahol mindig kis-Magyarországon érzem magam. Itt ugyanis a lakásberendezés minden darabja részben vagy teljesen magyar: otthoni képző- és iparművészeti alkotások díszítik, herendi porcelánból szürcsöljük a kávékat vagy a teát és magyarul tekint ránk a roskadozó könyvespolc. Ezen természetesen a legszembetűnőbb a teljes Németh László-életműsorozat. Mostani találkozásunkra tulajdonképpen Magda lányának, Nórának nemrég megjelent CD-je, valamint az 1956-os forradalom 60. évfordulójára született zeneműve okán került sor, de közben beszélgetünk azokról a körülményekről is, amelyek Kanadába vezették - vagy vetették? - a családot.

A férjem tizenöt éve elhunyt, azóta inkább a lánykori nevemet használom, főleg akkor, amikor Magyarországon vagyok. Budapesten születtem, jobbra ott éltem le életem első huszonöt évét, ott jártam iskolába is. Apám Németh László író, négy élő leánygyermek között én vagyok a legidősebb. Apámmal gyermekkorom óta nagyon szoros kapcsolatom volt. Férjem, aki kohómérnök volt, Miskolcon, illetve Diósgyőrben élt és dolgozott. 1952-ben házasodtunk össze, majd két év múlva, 1954-ben költöztünk Budapestre, ahol Laci a Csepeli Művekben főmérnökként dolgozott. Ő minden munkahelyén a beosztottjaival nagyon jó viszonyban volt. Én nagy kerülőkkel ugyan, de bejutottam a vegyész mérnöki karra.

Ezek szerint egyetemista lehetett az 1956-os forradalom kitörésekor?

Negyed éves hallgató voltam a forradalom idején. A férjemet ekkor megválasztották a nemesacélmű munkástanácsának főnökévé. Ebben a minőségében október 30-án küldöttséget vezetett a Parlamentbe tolmácsolva a csepeli munkásság nevében a dolgozók kéréseit. Emlékeim szerint a meghallgatáson Nagy Imre és Kádár János is jelen volt. November 4. csapásként érte Budapestet! A szovjet csapatok visszatértek és a harcok folytatódtek. A nehéz közlekedési viszonyok ellenére a férjem november 4. után is minden nap kiment Csepelre, Lágymányosról sokszor gyalog kellett megtennie az utat.

Azt tudjuk, hogy novemberben már nem volt elképzelhető a helyzet normális, békés rendezése, de talán még akkor nem sejtették, hogy milyen méretű terror következik, milyen megtorlásokra kerül sor. Hogyan, miért döntöttek a kivándorlás mellett?

November 15-én este a szomszédaink átjöttek hozzánk, beszélgettünk, egyszer csak megszólalt a telefon, Lacit hívta valaki és a következőket mondta: „Mérnök úr, a nevemet nem mondhatom meg, de a dolgozók nevében arra kérem, hogy holnap ne jöjjön ki a gyárba, mert az oroszok letartóztatják és magukkal viszik.” Ez után az üzenet után nem maradtunk a

lakásban, hanem a szomszédaink tanácsára átmentünk hozzájuk, náluk éjszakáztunk, a következő napot pedig Laci családjánál töltöttük. Átbeszéltük a dolgokat, és arra az elhatározásra jutottunk, hogy egyelőre el kell mennünk Magyarországról.

Mit szólt ehhez a Németh-család? Egyáltalán tudta-e velük közölni a döntésüket?

A nagy távolságok miatt csak telefonon tudtam hívni a családomat, személyesen nem tudtunk elbúcsúzni tőlük.

Másnap reggel elindultunk Nyugat felé. A vonat akkor még nem jártak, ezért előbb a Balatonhoz, a Tihany-Sajkodon levő házunkhoz akartunk eljutni,

hogy onnan a kerékpárjainkat felvegyük és úgy folytassuk az utat a határ felé. Szerencsére egy Balatonhoz tartó teherautó felvett bennünket, és a nyitott raktérben meghúzódva eljutottunk a tóhoz, de pontosan a mienkkel ellenkező, déli oldalra. A sofőrt megkértük, Szántódnál álljon meg, hogy kiszállhasunk, Az volt a tervünk, hogy majd a réven átmegyünk a tihanyi félszigetre. De a révnél megtudtuk, hogy már egy hete nem közlekedik a járat, tehát nincs lehetőségünk a továbbmenésre. Közben persze múlt az idő, kezdett sötétedni. Szerencsére és váratlanul Budapestről megérkezett a futár a révdolgozók fizetésével, így megindult a komp, és még aznap este átértünk a túlsó oldalra.

Onnan még több mint egy órát kellett gyalogolnunk Sajkodikig, ahol november közepe lévén már alig volt valaki. És nagyon hideg volt. Szerettünk volna érdeklődni, hogy mennyire biztonságos a továbbjutás, ezért bekopogtunk az egyik házhoz, ahol világosságot láttunk. Ők meghívtak, így náluk éjszakáztunk, és másnap tőlük indultunk tovább.

Kerékpáron?

Igen, felvettük a két biciklit és egész nap tekertük, míg estére Jánosházára jutottunk. Ott szállást kértünk egy ismeretlen családtól, és pár órai alvás után megint elindultunk. Úti célunk Sopronhórpács volt, ahol családunknak ismerősei voltak, akiktől azt reméltük, hogy útba igazítanak majd a határ felé. Délutánra meg is érkeztünk Hórpácsra, de ott is meglepetés ért: a szomszédoktól megtudtuk, hogy ismerőseink elhagyták Magyarországot és akkor már Ausztriában voltak. Azt tanácsolták, hogy keressük meg ismerőseink faluban élő rokonait, ők biztosan többet tudnak és talán segítenek is nekünk.

Így is lett. Egy kedves fiatal-asszonynak átadtuk a kerékpárjainkat, ő pedig nagyjából útnak indított bennünket a határ felé.

Gyalog?

Az út első szakaszát gyakorlatilag földön csúszva tettük meg, csupán az erdőbe érve mertünk felállni és továbbmenni. Nem volt térképünk, sem más eligazító jelünk, csak a kutyaugatás irányába tartottunk. Ez így volt mintegy két órán keresztül, amikor végre fényeket vettünk észre a távolban. Aztán elértünk egy kis faluvégre, de nem tudtuk, hol vagyunk. Latinak sikerült egy parkoló munkagépről leolvasnia, hogy „Traktorgyár Budapest”. Tehát még Magyarországon vagyunk, állapítottuk meg – és mindössze két háznál volt fény. A legközelebbihez bekopogtunk. Idősebb néni, a leánya és a veje lakott ott, babot válogattak. Másnap Fülesen vásár lesz, mondták, hogy a fiatalember átvész a határon. Hajnalig náluk alhatunk. Ez jó volt, de rettegtünk, hogy nem jelentenek-e fel. Végül is sikerült átjutnunk Ausztriába, de minden forintunktól megszabadultunk.

Szabad földön voltak végre. Hogy fogadták az osztrákok a magyar jövevényeket?

A falu, ahova kerültünk, nem volt felkészülve a menekültfogadásra. Három napja nem aludtunk rendesen, három hónapos terhes voltam és halálosan fáradt. Egy iskolateremben székeket állítottak fel, egy asztalnál sajtos szendvicset osztottak. A rendőrségre mentünk jelentkezni, de ott csak cellát tudtak volna nyitni -, végül egy fiatalasszony, Fülesi vas-

kereskedő felesége, aki éppen ügyintézt a rendőrségen, meghívott magához aludni. A meleg fürdő, jó vacsora, nagy alvás nagyon kellett.

Miután sikerült kipihenniük magukat, nem gondoltak arra, hogy Ausztriában maradjanak, közelebb a hátrahagyott családtagokhoz?

Másnap megkerestük Wolmuthékat, Laci volt osztrák barátjának és kollégájának a családját, akik meg is hívtak magukhoz, és velük mindent megbeszéltünk. Tőlük megtudtuk, hogy Laci Ausztriában rögtön tudna állást kapni, de arra gondoltunk, hogy túlságosan közel lennénk a Szovjetunióhoz, ami elől elmenekültünk, ezért Svédországra és Kanadára gondoltunk. De mindenekelőtt táviratoztunk Budapestre, hogy megnyugtassuk a családjainkat. A következő napokban kissé próbáltunk ismerkedni új környezetünkkel, kirándultunk Salzburg közelébe Wohlmuthékkal. Akkor találkoztunk Eggenhofer Katival és Lacival. Ez jó volt, mert szükségünk volt a segítőkész rokonokra. Kanada korábban nyitotta meg a beutazási lehetőséget, ezt választottuk. December 15. körül kivittek a Schwechatra, pár napig a reptéren tanyáztunk. Ott ismerősökkel is találkoztunk ezalatt az idő alatt, Dr. Pozsonyi Jóskaékkal és Dr. Méreri Laciékkal. Csaknem egy hét várakozás után, 21-én gépre szálltunk, és

velük együtt Párizson-Azori-szigeteken keresztül Nova Scotia-ba értünk, ötvennégy óra múlva pedig Montreal közelébe kerültünk. Itt kellett volna leszállnunk, de a hatalmas hóvihár miatt tovább hoztak Torontóba. 24-én este 8 óra körül ötvenhat óra repülés után érkezünk Torontóba.

Tulajdonképpen Szenteste érkeztek célba. Ezt hogyan élték meg, egyáltalán tudtak-e azonosulni az ünnepi hangulattal?

A város karácsonyi pompában ragyogott, de nem volt sok időnk ebben gyönyörködni. A menekülteket a Jarvis Centre-be vitték, a férfiakat és a nőket elkülönítették, az orvosi vizsgálatok késő éjszakáig folytak. Másnap Dr. Sass-Kortsák Bandi a Sick Children kórház ajánlatával próbált segíteni nyomorult helyzetünkön. Tíz orvos felajánlotta, hogy angolul tudó házaspárokat szívesen látnak vendégül az elhelyezkedésükig. Így lettünk Dr. Norman Park és Betty vendégei, akikkel évekre szóló barátság alakult ki. Lacit 27-én elvitték állást keresni, és sikerrel is járt: Hamiltonban a Dofasco állást ajánlott, de javasolták, hogy nézze meg Wellandon az Atlas Steelt, ami a kontinens legjobb nemesacél gyára volt. Továbbmentünk Wellandra, és az Atlastól Laci már szerződéssel jött ki. Január 2-án munkába állt, ideiglenesen a wellandi Bodó-családnál lakott. 15-én én is leutaztam hozzá, és sikerült bérelnünk egy kis tetőtér lakást, ahová beköltöztünk. Közben orvost kellett keresnünk. Dr. Kuharik László és a Bodó-család baráti köre felkarolt, segítettek a kisbaba fogadására felkészülnünk. Kölcsönöket vettünk fel, hogy berendezkedjünk. Megtudtam időközben azt is, hogy szülésre nincs biztosítás.

Aztán május 5-én, a megjósolt idő előtt pár nappal megérkezett Laci fiam, az első kisbabám. Nagy szerencsém volt Eggenhofer Katival, aki Montrealtól lejött hozzánk, hogy segítsen. Még abban a hónapban babástól felmentem Bodó Klárral Hamiltonba, a McMaster egyetemre, ahol dr. Graham dékán fogadott és felvett öszre a kémia szak utolsó évére. Augusztus végén lakást változtattunk, Bodóék emeleti két pici szobáját béreltük ki, Annus néni, Bodó Ákos édesanyja, vállalta Lacika gondozását, én pedig megkezdtem az egyetemet.

Ezek szerint a kanadai beilleszkedés első lépései szerencsések voltak, már láthatta az alagút végén a fényt szakmailag is?

Nem volt ez könnyű, hiszen ingázni kellett Wellandról Hamiltonba. Négy lánnyal társultam egy reggelente 7 órakor induló autóban, este 7-re értem haza, tanulni a kocsiban tudtam, mert késő délután haza érve a kisbaba ellátása, vacsorafőzés, mosás várt rám. Időközben a férjem megbetegedett, karácsonyt tüdőgyulladással kórházban töltötte.

A májusi vizsgák után megkaptam a B.Sc. fokozatot, de nő létemre az iparba lehetetlen volt bejutnom. Így aztán összefoglaló tanítással kezdtem meg a kanadai karrieremet. Torontóban Fontheilen új iskolában heti 30 órát tartottam a 9-10. osztályokban. Itt nagyon sok jó baráttra találtam, akik némelyikével mai napig tartom a kapcsolatot. Aztán jött a második baba, ezért egy évre otthon kellett maradnom. 1960. október 15-én született meg Nóra, ő négy héttel korábban a várt időpontnál. A szülés utáni tanévben ismét tanítottam két évig, majd jelent-

keztem a mesterképzésre a McMaster egyetemen az akkori-
ban elkészült kísérleti reaktor főnökéhez, Dr. Tomlinsonhoz.
1964 januárjától kezdtem ott dolgozni.

Lacikával

Ezután került sor első európai utunkra, akkor találkoztam
apuvál először. 1965 nyarán Sajkodon voltam a
gyermekkel. 1965 őszétől Laci vezetője lett az Atlas és az
indiai kormány által kötött szerződésnek, egy nemesacél gyár
tervezésére és kivitelezésére, és ezért három évet Indiában,
Durgapurban éltünk.

*Tehát a 60-as évek derekától megtört a jég, és végre talál-
kozhattak otthon maradt családtagjaikkal.*

Igen, 1965-től minden nyarat Sajkodon töltöttünk,
mondhatni megkezdődött az a kétpólusú élet, ami a mai na-
pig tart. 1969-ben telepedtünk le Torontóban.

Nóri nagypával

NÉMETHY NÓRA

HOLNAP

Első versszak

Nem tudom
hogy
Mit hoz
A holnap
Nem tudom
hogy
Kit visz el
A holnap

Második versszak

Nem tudom
hogy
Itt leszel-e még
Holnap
Nem tudom hogy
Szeretsz-e még
Holnap

Híd

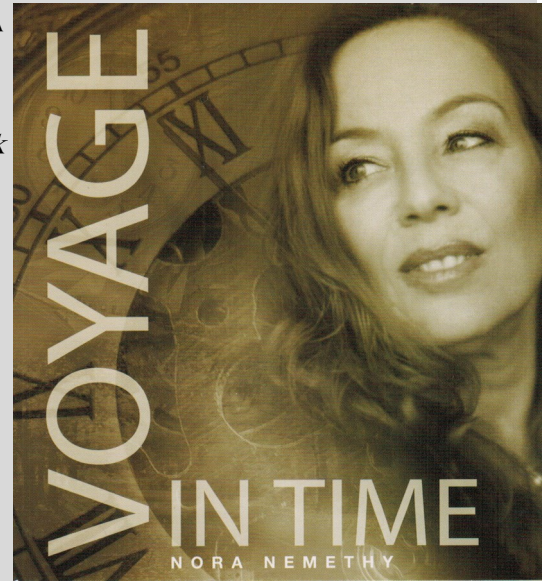
Mondd
Miért kell félnem
Minden nap
A rettegést
Megélnem

Refrén

Vajon
Én vagyok csak így
Vagy a félelem
Pusztán emberi
Bár csak lennék
Gyermeki
És azt látnám
Csak
Ami szép
És boldogít

Harmadik versszak

Nem tudom
Mit hoz
A holnap
Nem tudom
Hol leszek
Holnap

Második versszak

Nem tudom
Szeretsz-e még
Holnap
Nem tudom
Velem leszel-e még
Holnap

Híd

Mondd
Miért kell félnem
Minden nap
A rettegést
Megélnem

Refrén (variáció)

Vajon
Én vagyok csak így
Vagy a félelem
Pusztán emberi
Bár csak lennék
Gyermeki
És csak
Azt látnám
Ami szép
És
Boldogít
Ami szép

És
Boldogít
Ami szép

És
Boldogít

„SÜSS FEL, NAP, SZENT GYÖRGY-NAP...”

Április 24-e Szent György napja.

E nap Európában igen rég óta tavaszkezdő nap. Már a rómaiak is ezen a napon ünnepelték Pales istennőt, aki a pásztoroknak, nyájaknak, mezőgazdáknak és vincelléreknek volt a „patrónája”. Ünneplés gyanánt a pásztorok kisépérték az istállókat; vízbe mártott babérágakkal fröcskölték be, majd szalmatűz füstjével megfüstölték magukat meg a jószágukat. A tűzön a nyáját is áthajtották, ők pedig háromszor ugrottak át rajta, hogy a boszorkányok rontását elkerüljék. A pásztorok áldozatot is mutattak be ekkor, végezetül pedig kezet mostak a reggeli harmatban.

A keresztény egyház a legendás sárkányölő Szent György névünnepe erre a tavaszkezdő napra helyezte.

Sárkányölő Szent György egyike a tizennégy segítőszentnek. A lovagok, lovasok, később pedig a cserkészek, a fegyverkovácsok patrónusa volt. A katonaszentek közé tartozik. A vértanúhalált halt Georgianus, a római hadsereg magas rangú katonatisztjeként anyja hatására lett keresztény.

A sárkány-ölő György-legenda azt a keresztény meggyőződést fejezi ki, hogy a hit megszünteti a démonok uralmát, és a gonoszt minden alakjában legyőzi. A középkorban a sárkány magát a gonoszt, a pogányságot jelképezte, s e jelenet segítségével egy pogány nép, vagy ország megtérítését ábrázolták.

A szent egyik első magyar vonatkozása, hogy a korona bizánci részén az ő képe látható. Az első székesegyházat Gelért püspök Szent György tiszteletére szentelte.

HIEDELMEK

A hiedelmek és a népszokások azonban a római pásztorünnepre emlékeztetnek. Szent György napja az állatok kihajtásának ideje, a pásztorok, kocsisok, cselédek szerződésének napja.

Az állatok Szent György-napi első kihajtásához számos hiedelem és szokás fűződött. Ezekkel az állatok egészségét, szaporaságát, tejhozamát próbálták biztosítani. A kihajtás legtöbbször zöld ággal történt. A magyar népi hitvilágban Szent György nap főszereplője a tehén meg a teje. Gyógyhatásúnak vélt füvekkel vagy ezek főzetével kifüstölték vagy kiforrázták a tejesköcsögöket. E napon állítottak új köcsögfát.

Hagyományosan Szent György napjához kapcsolódó jellegzetes a tejbemérés. Ilyenkor állapítják meg, hogy a gazdák a nyár folyamán lemért tejmenységnek megfelelően milyen sorrendben, mennyi tejet kapnak. A tejbeméréshez termékenységre utaló vagy serkentő mozzanatok kapcsolódnak, például a lányok, a juhászok és a juhok vízzel való leöntése. Mérán a legnagyobb ünnepnek tartották: „Még a lakodalomnál is nagyobb, mert lakodalomkor nem minden családtag jelenik meg, csak a szülők s a nagyobb gyerekek. Itt a legöregebbektől a legfiatalabbig mindenki jelen van”.

Szent György éjszakáján különösen féltek a boszorkányok gonosz működésétől. Úgy tartották, hogy akinek a kapufélfáját a boszorkányok megfaragták, e tettel elvitték a tej hasznát. A boszorkányok különböző tárgyakból (kútágas, lepedő, kötény) tejet tudnak fejni. A boszorkányok rontása ellen védekeztek a zöld ágakkal, füstöléssel, fokhagymával, a tejesköcsögök gyógyfüvekkel való kimosásával.

Szent György napját a magyar néphittróntásra, varázslásra alkalmas időpontnak tartotta. Jellegzetes György napi szokás a harmatszedés, melynek mágikus célja volt.

A harmatot a bőséges tejhozam érdekében gyűjtötték. Néhol vászonabroszt vagy a kötényüket húzgálták a harmatban, s ezt mondogatták: „Mind szedem...”, vagy „Vaját viszem, tejét nem, vaját viszem, tejét nem”. Közben egy marék fület is szedtek, melyet aztán a tehén elé tettek. A harmatos ruhadarabot pedig a tejesfazékba facsarták ki, hogy sok vaj legyen.

Egy leírás leírás szerint: „Akinek gyenge vetése van, az Szent György napján éjfélkor menjen ki a mezőre egy lepedővel és ahol szép vetést talál, azon húzza végig maga után a lepedőt, rá a saját vetésére, hogy a harmatot rávigye, akkor szép lesz a gabonája” A friss harmatból a kenyértésztába cseppentettek, hogy szebbre süljön a kenyér. A harmattal pogácsát készítenek, amit megszáritva, megsózva adtak a tehének, hogy jól teljen.

Szent György napját a néphit alkalmasnak tartotta a földbe rejtett kincs keresésére. A kincsről úgy hitték, hogy minden hetedik évben Szent György-napkor lángot vet.

SZENT GYÖRGY NAPJA IDŐJÓSLÓ NAP IS

Szent György-napi dörgés jó bortermést jelent – tartja a mondás, de nem csak a bor, hanem általában a jó termés előhírnöke volt a György napi ézengés.

A Szent György-nap előtti mennydörgésről azt tartották, hogy ha Szent György-nap előtt hallik, akkor bő áldás lesz. Ahonnan hallatszik, abból az irányból várható egész esztendőben az eső. A mennydörgés, akár csak a György napi eső, bő termést ígér. Szent György-nap után kalapáccsal sem lehet visszaverni a fület, - mondják, tehát nincs mese, a várva várt tavasz ekkor már mindenképpen beköszönt.

A bukovinai magyarok meg az Ipoly menti falvak lakói szerint, ha e nap előtt megszólalnak a békák, az korai tavaszt és nyarat jósol. Másutt ugyanez esőtlen nyarat jelez. A békát gyógyításra is használták: kiszáritott békával és ráolvasással szemölcsöt gyógyítottak.

A Gyimes-völgyi magyarok szerint, aki Szent György-nap előtt megfürdik a szabadban, az egész évben nem lesz rühes.

Szent György napját általában a kukorica, bab, uborka vetésére tartották alkalmas időpontnak. Jó előjelnek tartották a termésre, ha a varjú nem látszott ki a búzából.

Forrás: Internet - Tánczos Erzsébet írása alapján

MISKA JÁNOS

NAPLÓÍRÁSOKRÓL

A naplóírás tekintélyes részét képezi szellemi munkámnak. Negyvenhét éven át vezettem rendszeres naplót, s a benne foglalt leírások fontos szerepet játszottak napi munkámban és más, főleg irodalmi tevékenységemben. A gyakorlat elég későn kezdődött az életemben, a 69-es évek végén. Bár az Eötvös Lorándon az ötvenes évek derekán azon kaptam magam, hogy részletes jegyzeteket készítek az elolvasott könyvekről, ami szerintem közel állt a naplóíráshoz, ugyanis a könyvek elemzése mellett szóltam a környezeti adottságokról, a könyv belőlem kiváltott hangulatáról.

A naplóvezetést Kovács nagyapámtól örökölhettem. Elemi iskolás koromban gyakran megálltam a nagyszüleim nyárikonyhája előtt, s érdeklődve böngészgettem nagyapa a fehér falra lejegyzett adatait – mikor, kitől és mennyi mezőgazdasági vegyszert rendelt; mikor és hány zsák vetőmag burgonyát, napraforgómagot adott a harmadosoknak; melyik napon vezette el a Mancsi tehenet folytatásra. Az alkalmi jegyzetelést Winnipegen kezdtem el, a novellairással egyidőben. A végleges írás előtt papírra vettem gondolatokat, karaktereket, beszédstílusukat, a környezetükre való kihatásaikat. Ez is közel állt a naplóíráshoz, mert elbeszéléseim nagy része memoár jellegű, s az önéletírás ikertestvére a naplónak. Jelen beszélgetésünkre felkészülendő, Gábor, felkerestem a mindentudó világhálót, de csak annyit találtam a naplóírás művészetéről, hogy majdnem egyidős az emberrel, s szinte lehetetlen megállapítani, ki használta elsőnek a műfajt. Ezek szerint az emberek nekiláttak az írásnak, nap nap után papírra vetették a napi eseményeit, s az azokat kiváltó gondolatokat.

Nagyapámtól elütően, nem a falon, az íróasztali kis kalendáriumba jegyeztem le az elvégzett vagy elvégzendő feladatok adatait. Amikor ez túl kicsinek bizonyult, s bizalmassága sem volt biztosítva, átálltam a rendes naplókönyv-vezetésre a lakásunkon. A feleségem, lévén zárkózott természetű, idegenkedve fogadta a gyakorlatot. Lejegyeztem a hivatásommal járó dolgokat, s a velük kapcsolatos körülményeket, személyeket, hangulatokat. Később kiterjesztettem a naplót tágabb környezetünk, társadalmi életünkre. Tekintve, hogy nem is gondoltam, s ma sem gondolok a naplóm köztudatba való átültetésére, szabadon, a következményekkel járó felelősségről mit sem gondolva mesterkéletlenül írhatok – magamnak. Őszintén, keresetlenség nélkül. A novellairás más dolog. Különösen a diaszpórában élő író számára, aki úgy érzi, missziós szolgálatot végez, rege szerű fikatív sztorikban igyekszik bemutatni fajtája szebbik arcát. Kötve van a keze. A naplóban elfogulatlanul írhat az ember dolgokról, önmagáról, társairól, megveregetheti a vállát, megdicsérheti munkatársait, barátait, ha megérdemlik, korholhatja magát és őket, ha rosszul cselekedtek. A lejegyzések őszintesége adja a napló megbízhatóságát.

Némely politikai és társadalmi esemény hangot kap a naplómban, de általában nem törekszem újságszerűsége. Erre ott van a sajtó. Inkább megragadják a figyelmemet a mindennapi emberi dolgok, benyomások, lelkesedések, csalódások. Legin-

kább érdekel a magam és társaimnak az élethez, az egymáshoz való viszonya, a nemes emberi vonásaik, az önzetlen segíteni akarások, a becsületesség, a hazaszeretet. De gyakori leírást kapnak az emberi gyarlóságok is – a kapzsiság, az irigység, a becstelenség, s a belőlük származó feszélyezettség, sztrész, amit magával visz az ember az otthonába. Részletes leírást adnak a feljegyzéseim a társadalmi kapcsolatainkról, s különösen a magyarokkal való érintkezéséről. Jó pár elbeszélés, tanulmány, életrajzi írás született a naplóm bejegyzései alapján. A köteteket lapozva, ma is csodálattal tölt el az életem sokszínűsége, még egy ilyen dohosnak vélt hivatásban is, mint az enyém. Ámulatba ejtő dolog, hogy negyvenhét éven át, több mint 17 ezer oldalt megtöltöttem az életemet gazdagító események, személyek leírásával! Hány regény, hány tanulmány vagy memoárgyűjtemény anyaga rejlik ezeken az oldalakon írók, történészek, szociográfusok, embertanósok számára.

A környezetem napi leírása mellett rendszeresen megemlékezem a naplóban a hazai jeles napokról s a velük járó szokásainkról – a karácsonyi betlehemezésről, csillagjárásról, kántálásról. Mindegyikben részes voltam. Szó esik a húsvéti locsolkozásról, a pászkaszentelésről, a vízkeresztli házszeneléséről. Mint ministráns, én is végigjártam a jeges téli napokon a falu görög katolikus házait, karos kosárba gyűjtve a papnak, a kántornak, néha a harangozónak is az adományozott tojást, kolbászt, disznósajtot, tepertőt. A nap végére általában elázott a tisztelendő úr, mert útközben akadt pohár borocska is, s néha éles szavakkal megbántott védtelen egyéneket, köztük a ministránt is. Mindhez személyes élmény fűződik, mind hozzájárult Kanadában hagyományaim, anyanyelvem, eredetiségem megőrzéséhez. Angol nyelvű memoáromban részletesen írok, naplóból idézve, a gyermekkori emlékekről, a népek összefogásáról a kalászosok behordásacseplése idején, a napraforgócsseplésről, az őszi esti kenderdörzsölőkről. Szó van a hagyományos háromfordulós gazdálkodási módszerről, a latifundiomos formához hasonló közösségi életünkről. Szeretettel szólok a szülőkről, nevelőkről, a falu vezetőiről. Van benne százakra menő könyvismertetés, írakkal, irodalmárokkal való kapcsolattartás. Elbeszéléseimben, naplóm alapján szívesen írtam gyermekkori emlékeimről. Később azonban feladtam ezt, a hazai írotársaim javaslatára. Végh Antal barátom például azt írta Tehetségi vizsga című elbeszélésemről: Szép írás ez, nagyon szép, János. De hagyjad ezeket nekünk, hazaiaknak. Írjatok inkább magatokról, az ottani életetekről..

Sok anyagot találna naplómban a történész is. Az idegenségben élők érzékenyebben reagálnak a nemzetet ért kritikákra. S ezekből van bőven. Azt írják az idegenek, s ezt válogatás nélkül átveszi sok hazai is, hogy tanulnunk kell alkotmányozásban a Nyugattól. Tanulnunk? Hát persze, hogy tanul a bölcs ember mindenkitől. De ne vigyük túlzásba a dolgot. Hány nemzetnek van Európában, az angolokat kivéve, ezer éves alkotmánya? Mig nálunk 1848-ban eltörölték a jobbagyságot, Amerikában évtizedek múltán is rabszolgaság honolt. Hogy elmaradott ország vagyunk? Édes istenem, hát nem nevezhetnők haladottságnak azt a tényt, hogy nálunk a

húszas évektől szabadon szavazhatnak az írni-olvasni tudó nők, míg Svájcban az 1940-es évektől. A kanadai orvosi fakultásokon számos magyar orvos házaspár dolgozott a második világháborút követően, addig az 56-os Molnár Emesét igyekeztek lebeszélteni a McMaster Egyetemen a végzésre való beiratkozásról, mert a kémia férfi foglalkozásnak számított. Jómagam, mint könyvtárigazgató, két megkövetelt egyetemi diplomával jóval kevesebbet kerestem, mint egy levéltáros egy diplomával, csak azért, mert a könyvtárosi hivatás „női foglalkozásnak” számított. Elmondtam ünnepi beszédeimben, hogy helyes az a szólásmondás: *Nem vagyunk egyik nemzetnél sem alábbvalók.* Én azonban szívesebben mondanám: *Vagyunk olyan jók, mint a legjobbak a világon!*

Gyakran szó esik naplómban szomorú hazai eseményekről. Ma is előttem vannak az életük virágában élő fiatal emberek, de családos apák is, akiket lelkesen bocsátott a falum az orosz frontra, ahonnan soha haza nem tértek. Halottas szentmiséket mondtunk értük, amikor hősi haláluk híre megérkezett, de a fagyos légkörben, amikor a csodafegyvertől vártuk a világ megváltását, könnyet nem ejtettünk értük. Évekkel később Kanadában gyakran elfogott a sírás, ha naplórészletet közlök rájuk, a daliás Bódán legényre gondoltam, aki hősszerelmes szerepeket alakított a népszínművekben. Remélem, a Don-kanyarban ezek az emlékek enyhítették utolsó óráit.

Van több bejegyzés naplómban a szomszédos szép Gottlieb Irénről, a szeretetre méltó Bucsi bátyjáról, s a nyelvész Magdáról. Irén kedves teremtsé volt, kicsit szerelmes is voltam a nálamnál öt évvel idősebb lányba. Szó esik a kacatgyűjtő Kacszról - kinek Laci fia barackot nyomott a fejemre, ha útjába estem, írok a Debrecen-utcai zsinagógáról, ahol rekedtes „zsidó hangon” imádkoztak, énekeltek a férfiak. Szóba kerül Klein Jóska barátom, aki miatt annyit sajnálkoztam, hogy libamáját eszik, mialatt én finom kolbásszal, húrkával tömöm a fejem. Odalett mind. Oda az örökös náthában szenvedő Hájem, a szabadszájú Schwarz úr, akitől szüleim a szőlőskertet vették meg. Azt írom a naplómban, ha Iszer, Gottlieb, Katz, Wieder, Klein nevet hallok, eláll a lélegzetem, abban a reményben, hátha Ők azok, a mieink! Elvitték őket lovasszekerekkel. Nem sírtak, nem jajveszéltek. Hallgattak. S a falum népe nem állt ki a kapukba, nem intettek nekik istenhozzádót. Tizenkét éves fejjel én se álltam ki a járdára, nem kiáltottam oda: Ne aggódj, Irénke, nem sokára visszajöttök, mert visszavárunk benneteket! Jóska haveromnak se kiáltottam oda: Ne haragudj, Jóska, hogy az utolsó malmozást én nyertem meg. A következőt te viszed el.

S ezeket a mulasztásokat élete végéig viseli az ember. Első otthon jártamkor 1985-ben úgy hiányzott a látásuk. Oda-veztek. A holokauszt értelme akkor válik igazán súlyossá az emberben, ha a övéiről van szó.

Hiányzott sok más is. Boldogan jártam szülőfalum betonozott utcáit. Naplóm szerint elbűvöltek a gyönyörű kanadai palatetős házak, bennük villanyvilágítással, vízvezetékes konyhakkal, fürdőszobákkal, amikről elképzelésünk sem volt az én időmben. Hajnali sétáim alatt azonban szembeöt-

lött mindaz, ami hiányzott. Hova lettek a szép szénacsűrők, a kukoricagörék, a takaros gyűrt széna, szalma, kalászos asztagok. Hiányzott a hajnali mezőre igyekvő szekerek kotyogása, a legelőre hajtott csorda, csürhe kavardása. Mit nem adtam volna a naplómban leírt kacskaringós kürtszóért, egy-egy hetyke ostorcserdítésért! Mindez ma csupán az emlékezetben és az angol nyelvű naplómban létezik.

Bizonyos, s főleg megrázó dolgokról éveken, évtizedeken át képtelen voltam írni. Az októberi forradalom egyike ezeknek. A naplómban az 1990-es évekig egyetlen bekezdés nincs róla. Gondolom, a nagy megrázkódtatás okozta ezt a traumát. Aztán feloldódtam, s mint a lavina áradt belőlem az emlékezése. Naplóm is megtelt a róla szóló feljegyzésekkel, ünnepi előadó voltam Ottawában, Winnipegben, Calgaryban, Victoriában (négy alkalommal), Vancouverben ötször is. Interjúkra, könyvismertetésekre kértek fel magyar és angol nyelvű lapok, köztük az itthoni Magyar Idők, s a Magyarok Barátai Alapítvány lapja.

Az internet szerint van a naplóvezetésnek egy művészeti ágazata is. Ennek szerzője nem szavakkal, de művészeti alkotásokkal, karcolatokkal, festményekkel fejezi ki gondolatait. Vannak az én naplóimban, ha nem is saját művészeti alkotások, de a szövegtől elütő, s főleg utazásaink, vakációink során gyűjtött tárgyak – préselt virágok. Az 1992-es kötet első lapját az ontarioi Monok faluban szedett préselt virág őrzi. 1987-ben a New Brunswick-i Val Como üdülőben szedett virágot őriztük meg. Legnagyobb gonddal helyeztem el 1987. júniusi naplóm belső fedőlapján a Károly öcsémék préselt kökörtörök virágát – Pulsatilla sp.-, mely 2500 évvel ezelőtt honosodott meg szülőfalunkban, túlélve a sebes bölények, a markáns dinoszauruszok lábcsapásait.

Mindent egybevetve, elmondhatom, hogy sokat köszönhetek a naplórírásnak. Nagy szerepet játszott az angol, s egyben a magyar nyelvkészségem fejlesztésében, a szavakkal való gazdaságosságban, s a megőrkítésre érdemes gondolatok, események megválasztásában. Kitartásra nevelt, felkészített a feladataim megoldására. Növelte felelősségtudatomat önmagammal és társaimmal szemben. A jól végzett munka eredményeként önbizalommal árasztott el, s a napi számvetésem végén megbékéltem tértem nyugovóra. Egy-egy lap sikeres megtöltésével szellemileg gazdagabbnak, tökéletesebbnek éreztem magam. Bánom, hogy nem kezdtem el korábban művelni ezt a nemes irodalmi műfajt - a naplórírást.

(A szerző befejezőben lévő memoárjából.)

**TERJESSZE LAPUNKAT!
MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA
AZ ÉSZAK-AMERIKAI MAGYAR DIASZPÓRA
EGYETLEN, KÉTNYELVŰ,
SZERVÁTIUSZ JENŐ-DÚJAL KITŰNTETETT
KULTURÁLIS FOLYÓIRATÁT OLVASSA!**

JOHN MISKA

MY LIFE

The events of October 23rd, 1956 are well known. In the early hours student delegations visited the factories to talk to the workers ensuring them that our demonstration planned for the afternoon was going to be a peaceful one. We were going, among other items, to express our solidarity with our brothers in Poland and East Germany, and to demand domestic economic and political reforms. With that in mind, a group of four of us visited the April 4 Factory. We got as far as the gate, where an official met us.

"Listen to me, young comrades," he said sternly, "you better get back to school and behave yourselves, or else, the good people of Hungary will crush your foolish revolution." For the record, our original idea was not of a revolution or to overthrow the government, but of reform. The demonstration, as planned, started at 2 P.M. We gathered in front of our university building on Petőfi Square. After listening to patriotic speeches we marched to the memorial dedicated to the Polish General, who fought on the side of Hungarians during the 1848-1849 revolution, Joseph Bem, and on to the Parliament Building. People were jubilant all along the streets, encouraging us, youthful marchers. There were national flags lowered from the windows (I never imagined there were so many Hungarian flags left in the country!), some of them with a hole in the centre, where the communist emblem stood. By the time we reached the parliament buildings, tens of thousands of people had amassed. After a long await, the formerly deposed Prime Minister, Imre Nagy arrived and addressed the crowd by saying

"Comrades!"

"We're not comrades," the crowd shouted in response. Late in the evening we marched to the Museum Square and to the Radio Building on Sándor Bródy Street, where student delegates requested the broadcasting of the 16 Point proclamation as the demands of the nation. The secret police opened fire at them from the darkened windows. Large convoys arrived from the industrial district of Csepel, loaded with young armed workers.

This turned the peaceful demonstration into an open revolution. Shortly after midnight, when Soviet tanks stationed outside the capital city, invaded Budapest, and the revolution gave way to a war of independence, a war between two socialist nations. But soon our October Revolution that came to be admired by the West as an event that shook the world was crushed in early November. A new "Revolutionary Government" was initiated by the Soviet Union, headed by János Kádár, a former victim of the regime. With him tyranny replaced tyranny.

On November 4, the soviet onslaught reached me in Nyíregyháza, where I was sent by the Revolutionary Council with four of my colleagues to assist in developing a democratic administration. We were stationed in the City Hall. In the early hours I have noticed through the window that two tanks

were stationed in the middle of the street, their turrets pointing straight at our building. At that very moment Prime Minister Imre Nagy was calling out to the world by radio that this government was in place and that the Russian forces had initiated an invasion. He asked the Western governments for help. It would never arrive. I alerted my colleagues in the next rooms and we escaped through a back door. We knew then that it was over. I got a ride to my hometown with a bus transporting home transient industrial workers I staid with my family for several weeks, most lethargic and depressed, not knowing how to go back and live under the previous regime. On December 19, the local administration received word from Nyíregyháza, informing that "visitors" from the Party Headquarters were coming to "enquire" about my activities during the past months. I was tipped off of it in advance by the head of the town's council, advising me to disappear for a few days. "But don't do anything hasty!" he advised. That's when I realized that I would be forced to escape. The family discussed the situation, and agreed that I do best to defect. My brother Károly wanted nothing more than to come with me and join our brother Antal, of whom we had learned that he had crossed the border to Austria. Károly was a thin, weakly young fellow and I was afraid that he wouldn't be able to handle the ordeal. And it was heartbreaking to think that our parents would be left behind totally alone.

My mother packed up some sausage and bread, we bid tearful farewell next morning and I left my beloved hometown with two of my friends. For reasons unclear to me, my parents seemed relieved to see me leave. I did not recognize their selflessness, and was quite bitter for years in Canada that they just wanted to get rid of me. I later came to realize that my parents wanted a better life for me. They did not want me to go through the ordeal that they had experienced: lost wars, defeated revolutions, foreign invasions, personal harassments, enforced collective farms. We arrived in Budapest late at in the evening. It was a sad sight to see the not long-ago beautiful city in darkness and complete ruin.

I was a patriotic Hungarian and could not imagine a life outside of my country of birth. A year before I was offered a five-year scholarship to continue my studies in China, the opportunity I declined. I was going to participate in the effort of making that country a wonderful place in which to live. Now I was torn about leaving the nation that had invested so much in me. I was hoping to become a Hungarian writer, following the footsteps of my heroes, Zsigmond Móricz, Ferenc Móra, and Péter Veres.

We spent the night at the Déli train station, waiting to make our attempt at escape. State thugs came during the night, demanding our identifications. I told them that I came back to university from home, ready to rebuild the city. They nodded in agreement. They were not as agreeable with a young fellow in the fine uniform of the military academy. They grabbed him, marched him outside and later he came

back, hair tousled, wiping blood off his face. Also, there was a fellow, a loud Bulgarian, yelling at the hoods saying what a goddamned government this was.

One of the thugs told him that he was a lousy immigrant. The country had given him a good life. "You came here from Bulgaria and you became prosperous. You should be more grateful," he went on. The Bulgarian yelled back, "No, I owe gratefulness for nothing. And I am leaving this goddamned country and will never set foot in it." The group took him, marched him out into the darkness and he never came back. It was a fearful night.

In the morning we boarded the train heading towards the border at Hegyeshalom. The train was jammed with travelers, most of them fellow dissidents, some of them standing on the stairs, their bicycle dangling in their hands. At the town Lébény, some twenty kilometers from the border, we got off the train. We came across a group of people, standing by the sidewalk, chatting away. We made friends with them. We ordered some wine and raised glasses to the homecountry and to our (indefinite) future. Seeking help to get across the border, we were initially fooled by two pseudo-guides, who fooled us, leaving us behind not far from where we had left. From then on we were on our own. Following the stars towards the West, we got lost in the never-ending swampy fields of Hanság walking aimlessly, me in summer shoes.

During the ordeals I couldn't help reminiscing my childhood, my family, and the wonderful years at school. As mentioned, I never thought of leaving my place of birth. But then again, there was the time of uncertainty, the constant fear in which everyone lived. I, for example, had omitted from my compulsory biography the fact that my grandfather Kovács had spent seven years in the United States and, owning sixty hectares of land, he was declared by the regime a kulák and his family was exposed to constant harassment. I have also neglected to include the fact that my parents had owned before the Russian occupation a grocery store and that my father was the local president of the Independent Smallholders Party. Omissions of this nature would sooner or later backfire, leading to serious conclusion. The journey was exhausting. The deserted countryside Hanság was crisscrossed with knee-deep ditches full of water, their edges overgrown by tall grass. Stepping on them, one ended up in the bottom, the shoes filled up with water. It went on for the duration of the night. Nowhere a light to be seen, not even a lone star in the sky pointing the direction. Not a sound to be heard, not even a dog barking.

But I felt I did the right thing to volunteer this journey.

I spent two months in Austria, a few weeks in a refugee camp near Linz, the rest in Vienna. The one-time capital city of the Austro-Hungarian Empire was beautiful. It was with some irony that I observed the elegant historical buildings and streets and parks in complete repair, I was envious of the happy people carrying on without any sign of anxiety...

(excerpts from excerpts from autobiography of the author)

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

ünnep

ősregi kacatjaid közé zárva élsz
valamikor működő életed tárgyi
bizonyítékai elárasztanak a
múlt múltad illataival ízeivel
gyerekzsivajával akkor sikeresnek
elkönyvelt döntéseiddel most rémülten

szembesülsz mint bírósági tárgyaláson
a kitisztult bűncselekménye idején
csontrészen comboskodó gyanúsított
szánalmasan vergődsz mintha itt kellene
először két lábon kiegyenesedve
megállnod éppen lehuppanva a fáról

kétségbeesetten azzal próbálkozol
hogy összegyúrd a képzeleted szülte szép
történeteket sikertelenségeddel
ez nem megy egy rohadt gyümölcs tönkreteszi
fája minden termését ha nem vigyázol
ha búzád ocsúdtól el nem reteszeled

pedig már azt hitted vagy valaki látod
elhagytak az ünnepek az ünnepeltek
az ünneplők nem is akarsz ünnepelni
már mióta hagyod nagyvonalúan hogy
mások máshol ünnepeljenek kedvükre
ha úgy érzik hogy ünnepre van szükségük

menjenek csinosítsák jól ki magukat
mutassák azoknak akik hívják őket
képesek remekül összecsődíteni
nagy tömegeket virsli és mustár nélkül
szippantsanak az ünnepi levegőből
csak neked ne kelljen elmenni sehová

ünnepeled te is a múltad ünnepeled
egyedül illatok ízek gyerekzsivaj
félhomályos édes titkos pillanatok
amíg élsz büszkén és féltve őrzöd őket
magadban ilyenkor elérzékenyülve
gondolsz rá emlékeid meghalnak veled

Izsák Balázs úr, a Székely Nemzeti Tanács elnöke

Tőkés László EP képviselő úr,

az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke

Kedves Honfitársaink!

„Élni szabadságban, vagy azért meghalni merészen...” (Jókai Mór)

Március 10. a Székely Szabadság Napja!

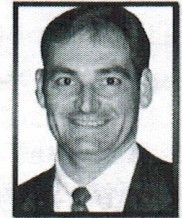
Mi, a Kanadai Magyarok Országos Szövetségének vezetősége és tagsága lélekben együtt vonulunk a valamikor székelyföldi főváros utcáin hömpölygő magyarokkal, fejet hajtva a kommunizmus áldozatainak emléke előtt épp úgy, mint az 1854. március 10-én a marosvásárhelyi Postaréten kivégzett Bágyi Török János, Martonosi Gálfi Mihály és Nagyvárad Horváth Károly, valamint az április 19-én Sepsiszentgyörgyön kivégzett Bartalis István és Várad József székely vértanúk emléke előtt. És tisztelettel gondolunk sokat szenvedett papjainkra, köztük áldott emlékü Márton Áronra és Mindszenty József bíborosra, akik Isten segítségével vívták emberfeletti harcukat, példát mutatva az utókornak bátorságból és hűségéből, hogy a nemzeti kisebbségbe kényszerített magyarságnak emberhez méltó élete és szabadsága legyen. Ugyanakkor kegyelettel készülünk az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 60. évfordulójának a megünneplésére is, hiszen nemzeti történelmünk e dicsőséges fejezete nyitotta meg a kommunizmus összeomlása felé vezető utat.

Ma az összmagyarság számára a Székely Szabadság Napja nemcsak a közös emlékezés napja, hanem az összetartozásé is kell hogy legyen.

A Kanadai Magyarok Országos Szövetségének tagjai, függetlenül attól, hogy a Kárpát-medence melyik sarkában ringatták bölcsőjüket, egységesen fejezik ki a nemzeti önrendelkezés, a Székelyföld területi autonómiája melletti kiállásukat.

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítünk Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
  - ▶ NYUGDÍJBEBEKTETÉS
  - ▶ ADÓTANÁCSADÁS
  - ▶ JELZÁLOGKÖLCSON
  - ▶ BIZTOSÍTÁS*
  - ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
  - ▶ HAGYATÉK,
  - ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Közösen hassunk oda, hogy a marosvásárhelyi, a hajdani Postaréten lévő emékoszlopon olvasható Jókai Mór-idézet - a „törvényes, szabad és független, nemzeti állás” -, azaz a Székelyföld területi autonómiája valósággá váljék! Hassunk oda, hogy a huszonegyedik századi Európa szívében ne legyen többé tilos az anyanyelv használata, ne váljék divattá a mesterségesen gerjesztett magyarelles hangulat, végleg tűnjenek el a koncepciós perek, az etnikai megtorlások!

Mert szülőföldet is, Európát is, világot is csak szabadon, békésen, demokratikus keretek között tud védeni, építeni minden ember! A törvényes, szabad és független nemzeti jogálláshoz mindenkinek joga van, ezért tegyük együtt Jókai Mór szavait a székely autonómia-küzdelem jelmondatává!

Kanada, 2016. március 3.

Kanadai Magyarok Országos Szövetsége

Bobó Bóbitája Gyermeklap

Újra itt a **Bóbita!**

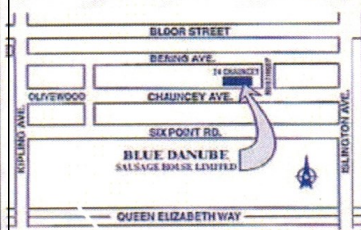
Mami, tudod mi van benne?
Vers, játék és sok-sok mese!
Nyelvtörő, rejtvény, színező,
Találós kérdések, fejtörők!
Édesanyám, kérlek nagyon,
Legyen az én gyermeklapom!

Megrendelhető: 416 491 4631

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar árak bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

nemzeti regiszter

Dancs Rózsa — Pokoljárás — Sorsok az egykori romániai abortusztörvény idején

Dancs Rózsa

Pokoljárás

Sorsok az egykori romániai
abortusztörvény idején

Antológia Kiadó
Lakitelek, 2014

www.szekelytermekek.ro

+40-746-674817

Székely népviselet, díszmagyarok, faragott tárgyak, bőrből készült termékek, népies ingek, blúzok, ruhák és sokminden más is megrendelhető a Székely Termékek Webáruházában: www.szekelytermekek.com

Hívjon Skype-on (szekelytermekek), vagy írjon a szekelytermekek@erdely.ma címre!

PANNONIA
BOOKSTORE

300 ST. CLAIR AVE. W. SUITE 103
TORONTO, ON. M4V 1S4

E-mail: info@pannonia.ca

Tel.: 416 966-5156 Fax: 416 966-5445